

2.5. L'ACAMPADA BCN I L'ONADA D'INDIGNACIÓ A BARCELONA

Pere Grané Feliu¹

Un dels elements més destacables de l'any 2011 fou l'aparició dels «indignats»² a països del Centre (Grècia, Espanya, Portugal o Estats Units, entre d'altres). Tot i l'existència de realitats comunes, tan les econòmiques estructurals que imposa l'economia globalitzada, com la d'un ambient de protesta global –el qual puntualment es va plasmar en la manifestació global del 15 d'octubre de 2011–, les raons i particularitats de cada país són evidents. En el cas de Catalunya, concretament a Barcelona, bona part de les anàlisis que s'han fet apunten a raons genèriques que tot i aportar llum als esdeveniments, no acaben de donar explicacions satisfactòries a les particularitats del cas. Entre els motius més encertats que pretenen explicar per què gran quantitat de gent va participar al carrer durant aquells dos mesos, es poden trobar: l'embat d'una crisi que dia rere dia s'emporta l'economia real, la re-acció dels governants, la corrupció i tot allò conseqüent de la delegació pròpia de les democràcies liberals o representatives. Poques són les anàlisis que intenten respondre a la pregunta des d'una perspectiva dels moviments socials. El següent article és un estudi del cas dels inicis del «moviment del 15-M»³ a Barcelona, el qual es va escenificar a Plaça Catalunya. Malgrat que algunes conclusions o afirmacions poden ser extensibles a nivell català, o fins i tot espanyol, la metodologia i el treball de camp imposen limitacions a possibles extrapolacions.

¹ Llicenciat en Sociologia per la Universitat de Barcelona.

² Segons l'Enciclopèdia Catalana, la definició d'«indignar» és “revoltar algú amb un acte, un capteniment, etc., indigne”. Inicialment, el terme farà referència tan a la revolta com a la consideració subjectiva davant d'allò que hom considera com a indigne.

³ La denominació de «15-M» fa referència a la «indignació» col·lectiva que es va donar a Espanya. D'ara endavant s'evitarà emprar el terme «indignats», el qual es pot confondre fàcilment amb consideracions morals subjectives que no impliquen cap tipus d'acció política.

APROXIMACIÓ CONCEPTUAL

El moviment del 15-M a Plaça Catalunya, o a partir d'ara «AcampadaBcn»⁴, s'adequa a la definició de conflicte polític⁵, ja que les reivindicacions col·lectives públiques provenien dels moviments socials, els quals interpel·laven a les autoritats governamentals catalanes i espanyoles. Altres definicions (Aguilar, 2001:180) permeten contextualitzar el conflicte en un marc més ampli que el de les reivindicacions, doncs contempen les contradiccions socials substantives derivades de l'estructura social estratificada –pressions macro-socials–, les quals es tradueixen en insatisfaccions viscudes –pressions micro-socials–. Per altra banda, la consideració del 15-M com un moviment social es fonamenta en la noció de Tilly (Sztompka, 1993:306), el qual es refereix a ell com:

“Una sèrie contínua d'interaccions entre els titulars nacionals del poder i persones que reclamen amb èxit parlar en nom d'uns electors mancats de representació formal, en el curs de les quals aquestes persones fan públiques demandes de canvi en la distribució o en l'exercici del poder, i donen suport aquelles demandes amb manifestacions públiques de suport”.

Aquesta última definició és pertinent per dues qüestions fonamentals. La primera, per la intuïció que part del descontentament ve generat per la característica delegació de poder propi de les democràcies representatives liberals d'avui en dia⁶. La segona, perquè el moviment social va més enllà d'una reivindicació concreta per esdevenir un actor que pretén reconfigurar la distribució i exercici del poder.

⁴ El terme «AcampadaBcn» fa referència a l'acampada que hi va haver a plaça Catalunya. No obstant, quan es parla del 15-M a Barcelona, cal tenir en compte que aquest pot arribar a incloure un conglomerat d'acampades a diferents barris (amb les respectives comissions), tota la xarxa de grups d'internet i diferents col·lectius i organitzacions (assemblees de barri, la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca, *laioflautas*, etc.).

⁵ “El conflicte polític inclou totes les ocasions 1) en les quals algun grup de persones realitza reivindicacions col·lectives públiques visible sobre altres actors (reivindicacions que si es compleixen afectarien als interessos d'aquests últims), i 2) en les quals almenys una de les dues parts afectades per reivindicacions, incloent terceres parts, és un govern” (Tilly, 1998:30).

⁶ Per Ibarra P. i P. Idoyaga (1998: 158) “les situacions de crisi mostren també els límits de la capacitat d'integració ideològica de la democràcia representativa i precisen en forma major mecanismes exteriors a ella per a garantir-la. La «lleialtat passiva» requereix en aquests moments una articulació específica del discurs ideològic ja que les meres rutines parlamentàries no són suficients per a garantir la legitimitat”.

L'enfocament de l'article pretén superar certes nocions teòriques, com per exemple la noció d'*homoeconomicus*, la qual pot acabar reduint l'acció dels individus a càlculs de rendibilitat. "Aquest punt de partida permet superar la noció reduccionista de racionalitat com a càlcul de costos i beneficis, substituint-la pel criteri de l'acció *raonable*⁷, que els protagonistes o l'analista pot explicar" (Neveu, 2006: 137). Com mantenen diversos entrevistats, existeix una continuïtat històrica entre el 15-M i les iniciatives i els nous moviments socials que el van compondre o precedir. Plantejar el fenomen de les acampades com un bolet, suposa menystenir l'activitat política d'innombrables individus i, en conseqüència, no comprendre exhaustivament la qüestió. L'auge sobtat de participació que hi va haver els mesos de maig i juny de 2011 reafirma que "els moviments socials no naixen mecànicament per una acumulació de frustracions" (Neveu, 2006:139).

CONTEXTUALITZACIÓ DEL CAS D'ESTUDI

El context la manifestació del 15-M i l'aparició de les acampades, són fenòmens que van estar profundament marcats per la vigent crisi econòmica. En el moment en el qual es va donar el cas estudiat, Espanya tenia la taxa més elevada de desocupació de la Unió Europea (21%), l'atur juvenil es situava al voltant del 45% i encara no s'havien dut a terme les majors reduccions pressupostàries en la majoria de comunitats autònomes i municipis, possiblement per la proximitat d'eleccions. A Catalunya, s'estaven duent a terme importants reduccions dels pressupostos públics (es preveia una retallada de 550 milions d'euros al Departament de Sanitat i hi havia moltes incerteses en el d'Ensenyament⁸), tot i això encara no s'havien presentat els pressupostos. El malestar social conseqüent no és limitava a qüestions econòmiques sinó que també es dirigia les seves crítiques a la política institucional. Llavors, hi havia un ampli descontentament amb la gestió que aquesta estava fent de la crisi. Segons el baròmetre del CIS del mes de maig

⁷ "Al no conèixer cap altre forma d'acció diferent de l'acció racional o la reacció mecànica, se'ns impedeix comprendre la lògica de totes les accions que són raonables sense ser el producte d'un disseny raonat, o encara amb més raó, d'un càlcul racional" (Bourdieu, 1980: 85-86).

⁸ "Los sindicatos llevan los recortes a la calle" (*La Vanguardia*, 15/05/11).

de 2011⁹, un 78,3% de la població considerava que la situació econòmica era dolenta, per un 66,8% també ho era la situació política, i la classe política i els partits polítics, eren el tercer problema que preocupava a la població espanyola (per darrera de l'atur i els problemes d'índole econòmica). El desprestigi de la política institucional, també motivat pels casos de corrupció, va continuar durant la campanya electoral de les eleccions municipals del dia 22 de maig, on va imperar un "discurs buit i electoralista que va esdevenir insoportable" (Castells, 2011). Tal com afirmava una articulista, "si alguna cosa ha quedat de manifest és que la campanya era prescindible; els polítics ho van entendre quan van comprovar que no podien inaugurar ni un trist carrer, ni posar primeres pedres d'aeroports, ports i complexos culturals: grans gestos"¹⁰. Aquest malestar social mencionat també es va expressar i va prendre forma en les xarxes d'internet. En aquestes, es va crear *Democracia Real Ya* (DRY), una nova organització la qual s'ha relacionat en moltes ocasions amb les acampades. Tal com s'aprofundirà més endavant, DRY va nàixer el febrer de 2011 mitjançant *facebook*, i s'articula teixint un conjunt de nodes i grups de treball en totes les xarxes socials (*facebook*, *twitter*, *twenty*, etc.), arreu de l'Estat espanyol. En un dels seus primers manifestos, DRY afirma:

"Uns ens considerem més progressistes, uns altres més conservadors. Uns creients, uns altres no. Uns tenim ideologies ben definides, uns altres ens considerem apolítics. Però tots estem preocupats i indignats pel panorama polític, econòmic i social que veiem al nostre al voltant"¹¹.

Després del treball intens de quatre mesos de coordinació en xarxa entre els diferents nodes, es va fer possible la manifestació el 15 de maig. Aquesta va fer sortir al carrer a milers de ciutadans a més d'una cinquantena de ciutats de l'Estat espanyol, i va ser la mobilització que va precedir el punt d'inici de les acampades, amb l'acampada a la Plaza Sol de Madrid la mateixa nit de la

⁹ Baròmetre del CIS del mes de maig de 2011: http://datos.cis.es/pdf/Es2888mar_A.pdf

¹⁰ "La hora de los zombies", (*La Vanguardia*, 22/05/11).

¹¹ "Miles de ciudadanos 'sin casa, sin curro y sin miedo' exigen 'un futuro digno'" (*El País*, 16/05/11).

manifestació. Quan es va preguntar als membres de l'organització quin era l'objectiu de la manifestació, van respondre:

“Aglutinar a tota la societat civil. És el moment de deixar de costat totes les ideologies o interessos concrets i centrar-nos en coses que ens indignen. Nosaltres denunciem la falta de democràcia real i la tendència a un bipartidisme institucional, on el nivell de corrupció en tots els estrats és escandalós”¹².

Això ha suggerit a alguns la consideració d'aquesta, com una organització agafa-ho tot –*catch-all organization*– (Grané, 2012)¹³.

MODEL TÈORIC

Per analitzar l'AcampadaBcn s'utilitzarà el model de Klandermans i Oegema, el qual distingeix quatre aspectes en la mobilització: 1) formació dels potencials de mobilització, 2) formació i activació de les xarxes de reclutament, 3) despertar la motivació per participar i 4) eliminar les barreres per fer-ho (Klandermans i Oegema, 1987: 519).

El potencial mobilitzador –*mobilization potential*– informa de la gent que podria ser mobilitzada per un moviment social. És important tenir en compte que l'afinitat cap a un moviment social implica mitjans –*means*– i/o fins –*goals*–. El primer concepte està relacionat amb la bona voluntat per a comprometre's amb maneres poc convencionals de comportaments polítics –*protest potential*–. El segon, es pot connectar amb al concepte «*manifest political potential*» de Kriesi¹⁴, el qual fa referència a un grup de gent amb una identitat comuna i un conjunt d'objectius comuns. En definitiva, “el potencial mobilitzador és la reserva de la qual el moviment pot sortir. És el resultat de llargues campanyes

¹² “«*Queremos recoger la indignación ciudadana*»” (*El País*, 17/05/11).

¹³ “DRJ és un col·lectiu que il·lustra el desclassament i l'empitjorament de les condicions de vida de la societat catalana a raó de la crisi. Tot i que el seu discurs té alguna menció al medi ambient, la indefinició del col·lectiu que el conforma explica que no es faci una crítica al sistema econòmic (per exemple a la relació centre-perifèria) o una crítica feminista. Les reivindicacions abasten el reclam de garanties socials pròpies de l'Estat del Benestar i un major control de les elits polítiques. Per aquest motiu, es pot afirmar que DRJ té un discurs propi d'una organització «*catch-all*» (agafa-ho tot)”.

¹⁴ Kriesi, Hanspeter (1985): *Bewegungen in der schweizer Politik, Fallstudien zu politischen Mobilisierungsprozessen in der Schweiz*. Campusverlag, Frankfurt.

en les quals el moviment propaga la seva visió que certes qüestions són inacceptables i poden ser canviades i que l'acció col·lectiva serà efectiva en l'aplicació dels canvis" (Klandermans i Oegema, 1987: 519). Un exemple del potencial mobilitzador de l'AcampadaBcn fou la immediata i aclaparadora resposta ciutadana davant el primer desallotjament de Plaça Catalunya, la qual s'explica per aquesta postura positiva cap al moviment social de la qual parlaven aquests autors.

Aquest potencial mobilitzador només es traduirà satisfactòriament en mobilització si existeixen unes xarxes de reclutament –*recruitment networks*–. Com més xarxes aconseguixi teixir un moviment amb altres organitzacions, a més gent arribaran els intents de mobilització. Hi ha rutes diverses que influeixen en la mobilització. Klandermans i Oegema mencionen les següents: mitjans de comunicació, correu electrònic directe, llaços amb organitzacions i llaços d'amistat. Citant a McQuail¹⁵, els autors afirmen que els mitjans de comunicació no són massa efectius en convèncer i activar a la gent. No obstant, tot i que els mitjans puguin no acabar de fer la funció d'altaveu de convocatòries, és indiscutible el paper que juguen a l'hora d'influenciar percepcions sobre quina és l'opinió dominant, la qual es presenta única o més sòlida, a raó de l'assumpció que són representants de l'Opinió Pública. La consideració dels mitjans de comunicació no com un mer canal que reflecteix la realitat (Sampedro i Jerez, 2003: 134), sinó com a coproductors de la definició de la política (Ibarra i Idoya, 1998: 166) tal que afavoreixen determinades interpretacions de fets sobre els quals informen (Río, 2008: 67), justifica que aquest article inclogui un tractament específic de la qüestió. Deixant de banda aquestes últimes consideracions, a les següents rutes de mobilització mencionades cal afegir les xarxes socials i les noves tecnologies de la informació i comunicació (NTIC)¹⁶.

¹⁵ McQuail, Denis (1983): *Mass Communication Theory: An Introduction*. Sage, London.

¹⁶ Per aprofundir en el debat del paper de les xarxes d'internet i els moviments socials: Fullea, Joaquín (2012): "Ciberturbas, movimientos sociales y nuevas tecnologías de la información y comunicación", Revista Clivatge nº 1: El conflicte social en el canvi de mil·lenni (1989-2011).

La motivació de participar –*motivation to participate*–, segons Klandermans i Oegema, té a veure amb la funció de costos i beneficis percebuts. A diferència d'aquests autors, es considera que aquest tipus d'explicacions poden informar de les probabilitats de participació però no permeten comprendre per què en el sí d'un mateix perfil sociològic alguns individus participen i d'altres romanen passius. Per això, el tractament d'aquest aspecte es basarà en l'enfocament sociològic de la militància i la participació política. Per exemple, McAdam¹⁷ després d'estudiar una mostra considerable de participants del moviment dins de les comunitats negres de Mississipí, va concloure que en bona mesura els determinants del compromís polític són: la inserció en xarxes associatives, la consolidació identitària que en deriva, la disponibilitat biogràfica i l'actitud dels pròxims (família i amics). Un altre exemple seria l'estudi de Erich Hirsch, qui observa una mobilització contra l'*apartheid* en el campus de Columbia l'any 1985. "Hirsch mostra que la comprensió del reclutament i de la implicació en els moviments socials millora si es consideren petits grups, per detectar les interaccions tal que les seves pròpies dinàmiques consisteixen en fer retrocedir la lògica individualista del càlcul de costos i beneficis" (Neveu, 2006: 125).

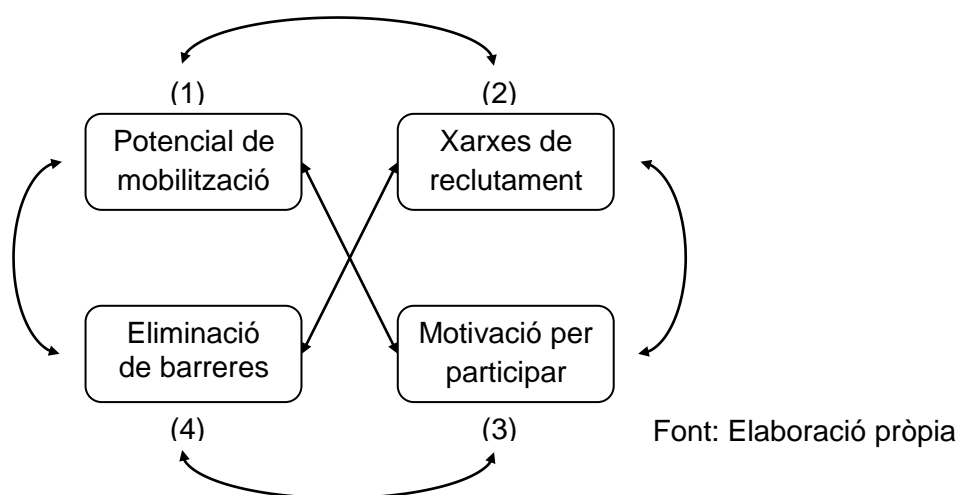
Per últim, els moviments socials també depenen de l'eliminació les barreres per a participar. Com bé observen els autors, la bona voluntat o disposició per a participar és quelcom necessari però insuficient. "La motivació i les barreres interactuen per activar la participació. Quanta més gent hi ha motivada, més barreres elevades es poden superar" (Klandermans i Oegema, 1987: 520). És per això que ambdós autors consideren que els moviments han d'establir dues estratègies: mantenir i incrementar la motivació i/o acabar amb les barreres.

¹⁷ McAdam, Doug (1988): *Freedom Sumer*. Oxford University Press, Oxford.

PLANTEJAMENT DE L'ANÀLISI

El suport que l'AcampadaBcn va tenir durant cert període de temps s'explica per allò que Klandermans anomena una «mobilització de consens»¹⁸. Això fou possible perquè, segons es planteja en aquest article, els quatre aspectes mencionats anteriorment, es van donar al mateix moment i no en fases successives. El següent conjunt d'hipòtesis es basen en aquest plantejament.

Hipòtesi contextual: *Aquest tipus de mobilització o la forma que va prendre el fenomen, requereix d'una indefinició pròpia d'una societat poc habituada a la participació i al debat polític directe (sobre qüestions que van més enllà de la política institucional).*

Si es compleix aquesta hipòtesis, hi ha la possibilitat que, mentre la funció manifesta de l'acampada sigui l'expressada en els seus objectius, la funció latent acabi sent la socialització en la política¹⁹.

¹⁸ “En aquesta, el concepte clau és la percepció que el bé col·lectiu és l'instrument pel qual val la pena lluitar o mitjançant el qual mantenir una situació desitjable. Les campanyes per mobilització de consens s'esforcen per fer aquesta instrumentalitat plausible (Klandermans, 1984: 592).

¹⁹ “Els moviments socials són també espais on s'expressen i es forgen identitats col·lectives, maneres de viure la inserció en la societat” (Neveu, 2006: 64).

Hipòtesi 1: *L'AcampadaBcn assoleix un potencial mobilitzador molt ampli perquè, inicialment, només té mitjans²⁰.*

La inexistència de fins clars obre la porta a tothom qui vulgui participar per tal de construir-los. Si no hi ha fins concrets, tampoc hi ha discrepància en els mitjans per aconseguir-los. Per tant, la única persona que queda exclosa del potencial mobilitzador del moviment és aquella que no comparteix l'acampada a la plaça de la localitat o el debat permanent en aquesta, com manera legítima de participació política.

Hipòtesi 2: *L'AcampadaBcn assoleix un potencial mobilitzador ampli (hipòtesi 1) perquè entre els mitjans –means– hi ha la no-violència.*

Això explica que al principi de l'acampada, no s'apunti com a objectiu proposar noves definicions i solucions de la violència. Cal tenir en compte que la violència i els actes criminals no són etiquetes objectives i inalterables, ni en el discurs mediàtic ni en cap altre discurs, públic o privat" (Sampedro i Jerez, 2003: 130).

Hipòtesi 3: *La poca concreció inicial d'objectius (hipòtesi 1) fa que els mitjans de comunicació de masses no estigmatitzessin d'entrada al moviment.*

Hipòtesi 4: *A partir del dia dels successos del Parlament, part de la política institucional eleva els «atacs dispersos» a categoria de «rituals violents»²¹.*

Això fa que uns danys de poca rellevància a curt termini i duts a terme per actors poc coordinats, s'interpretin com a quelcom perpetrat per actors altament coordinats tal que provoquen danys d'alta rellevància a llarg termini, tal que ho podrien tornar a fer. La finalitat d'emprar una categoria enlloc de

²⁰ Com s'ha dit anteriorment, les dues variables que conformen un moviment social són els mitjans –means– i/o els fins –goals–.

²¹ Segons Tilly, els «atacs dispersos» "es produeixen durant el curs d'interaccions generalitzades de petita escala i habitualment no violentes, en les quals un cert nombre de participants respon a certs obstacles, desafiaments o restriccions mitjançant actes que provoquen danys" (Tilly, 2007: 15), entre aquests hi ha els incendis provocats o l'assalt a agents del govern. En canvi, els «rituals violents» són fets "per un grup ben definit i coordinat que segueix un guió d'interacció que implicar infringir danys a un mateix o a altres en la competència per ocupar una posició prioritària en un camp reconegut" (Tilly, 2007: 14).

l'altra, va en coherència amb l'intent d'establir un marc ideològic fonamentat en la desconfiança social.

Hipòtesi 5: *L'acció esdevé indissociable de l'espai en el qual es dona: la plaça.*

L'explicació es podria trobar en la centralitat geogràfica i transparència de l'emplaçament en la localitat (per exemple: qui vol, hi pot passejar), o a la consideració d'aquesta com un espai públic pertinent i legítim per a la participació ciutadana.

Hipòtesi 6: *L'acampada a la plaça està relacionada amb les protestes que es donen al mateix temps a altres places dels països àrabs i magribins (per exemple: la Plaça de la Perla a Bahrain o la Plaça Tahrir a Egipte).*

Aquesta hipòtesis fa referència a l'acció col·lectiva transnacional. Està plantejada "a partir de l'economia global i la revolució de les comunicacions que l'acompanya" (Tarrow, 2009: 254), però no suggerint l'accés a l'organització d'accions col·lectives per sobre les fronteres, com per exemple la manifestació global del 15 d'octubre²².

Hipòtesi 7: *Acampar i l'activitat que es fa a la plaça, facilita l'augment del teixit de xarxes de reclutament.*

Aquesta hipòtesi suggereix l'existència d'un esforç inclusiu constant, el qual es traduiria en una xarxa de sociabilitat voluntària . Segons Tilly, com més elevada sigui la cooperació major serà la petjada en aspectes importants de la vida quotidiana (Neveu, 2006: 101).

FONTS I METODOLOGIA

Les fonts que s'utilitzaran per contrastar les hipòtesis són les següents:

A. Documents interns de l'AcampadaBcn: Actes i comunicats públics.

²² "Els ciutadans de 951 capitals en 82 països surten aquest 15 d'octubre per reapropriar-se de la política mitjançant la participació directa en la vida social, política i econòmica". El País: <http://internacional.elpais.com/especiales/2011/15-O/>

- B. Anàlisi de premsa: Seguiment del fenomen a *La Vanguardia* i *El País*.
- C. Entrevistes a participants: Testimonis des de dins del moviment de diferents sensibilitats i col·lectius.
- D. Entrevistes a «experts»²³: Valoracions d'individus amb un bagatge concret que permeten fer una aproximació a l'objecte d'estudi.
- E. Preguntes breus a polítics: Opinions provinents de la política institucional.

Algunes hipòtesis es podran respondre directament amb una font o bé amb la combinació de més d'una. Per aquelles hipòtesis les quals sigui difícil obtenir indicadors, es farà ús de les entrevistes en profunditat i les preguntes breus.

A) Documents interns de l'AcampadaBcn:

S'han buscat totes les actes i comunicats públics de les assemblees que va fer l'acampada des del seu inici. El seguiment s'ha fet fins que l'assemblea va desconvocar l'acampada. Com s'ha avançat a l'inici del treball, el moviment del 15-M a Barcelona ha tingut continuïtat després de l'acampada a Plaça Catalunya, però aquest treball es limita al període de l'acampada.

B) Anàlisi de premsa:

Seguiment del fenomen a *La Vanguardia* i *El País*, des del dia de la manifestació (15 de maig), passant per les eleccions municipals (22 de maig) i arribant a l'endemà del desallotjament de plaça Catalunya (28 de maig). Es reprèn el seguiment dos dies abans de l'acció del bloqueig de Parlament, fins l'endemà d'aquest, que és quan finalitza l'AcampadaBcn (però no necessàriament el moviment del 15-M a Barcelona). L'elecció dels mitjans de premsa es fa segons els eixos que divideixen la política a Catalunya: l'eix dreta-esquerra i el nacional (això no suposa que ambdós diaris siguin els que millor recullen les sensibilitats existents en cada eix). Per altra banda, cal reconèixer que escollir *El País* pot comportar limitacions en termes metodològics. Com van

²³ La designació d'«experts» no pretén assignar més crèdit que a la resta d'entrevistes, sinó indicar que són persones qui no necessàriament van participar en el moviment.

demostrar Myers i Caniglia²⁴, emprar diaris d'àmbit nacional suposa que no es reportin bona part dels conflictes locals. No obstant, l'estudi de l'acampada a la capital catalana pot ser més ric que el d'altres ciutats si es considera "la tendència (de la premsa) a publicar notícies de conflictes que es donen especialment en grans ciutats, precisament on la concentració i la mida de la minoria tendeix a ser major" (Río, 2008: 76).

C) Entrevistes a participants:

Les entrevistes s'han fet amb dos objectius: Per una banda, disposar de testimonis de dins del moviment. Per l'altra, triangular la informació amb la dels mitjans i els documents de l'acampada. Les actes d'assemblees o els comunicats, tenen finalitats informatives i no un caràcter descriptiu. Per això, resulta necessari disposar de les valoracions d'aquelles i aquells qui ho van viure. El llistat de persones entrevistades és el següent:

- Entrevistada 1: Membre actiu de l'assemblea de barri de Gràcia i de la facultat en la qual estudia. Durant l'acampada participava en la comissió d'Extensió, la qual va aconseguir crear diverses assemblees de barri en un intent de descentralitzar el moviment.
- Entrevistada 2: Persona qui va participar en el moviment antiglobalització. Actualment ho fa en el moviment veïnal de la Barceloneta i té relació professional amb el moviment okupa. Quan es va donar l'AcampadaBcn va formar part del grup organitzador de l'acció del Parlament del 14 i 15 de juny, membre també de la comissió de Dinamització i col·laborador de la de Comunicació.
- Entrevistada 3: Participa activament a l'assemblea de barri del Clot i a Endavant²⁵ –una organització de l'esquerra independentista–. Durant l'acampada participava en la comissió d'Extensió, la qual va aconseguir

²⁴ Myers, D. J. i Caniglia, B. S. (2004): "All the Rioting that's fit to print: Selection effects in national newspaper coverage of civil disorders", 1968-1969. *American Journal of Sociology* (105).

²⁵ Endavant OSAN (Organització Socialista d'Alliberament Nacional) és una organització que es defineix com independentista i socialista, la qual defensa el desenvolupament d'una estratègia d'Unitat Popular amb altres organitzacions i col·lectius independentistes.

crear diverses assemblees de barri en un intent de descentralitzar el moviment.

- Entrevistada 4: Participa a l'assemblea de barri (en el moment de l'acampada era la de Sants) i és membre del Seminari d'Economia Crítica Taifa²⁶. Quan es va donar l'AcampadaBcn va formar part de la secció d'economia de la comissió de Continguts.
- Entrevistada 5: Activista amb recorregut dins dels moviments socials, especialment amb projectes relacionats amb l'activisme d'internet²⁷. Membre de la *Universidad Nómada*²⁸ i també de Democràcia Real Ja.

D) Entrevistes a «experts»:

En aquest article, les entrevistes serviran per fer una primera aproximació a la qüestió. Gràcies a aquestes, l'investigador es familiaritza amb la temàtica estudiada i això reverteix en tot l'enfocament del treball. Els entrevistats i entrevistades escollits per aquestes primeres entrevistes són:

- Josep Maria Antentas: Professor de Sociologia de la UAB, expert en el moviment antiglobalització, membre del partit Revolta Global, el qual va participar activament a l'AcampadaBcn.
- Clàudia Àlvarez: Mestra i membre de Democràcia Real Ja (DRJ)²⁹. L'interès de l'entrevista és la pertinença a un dels col·lectius que va organitzar la manifestació del 15 de maig³⁰.

²⁶ El Seminari d'Economia Crítica Taifa és un col·lectiu de formació en economia crítica que té com a missió esdevenir un instrument per als moviments socials en la lluita per a la transformació social.

²⁷ Per exemple, el projecte Indymedia Estrecho (<http://estrecho.indymedia.org/>) o membre cofundador de n-1 (<https://n-1.cc/>).

²⁸ Des de l'any 2001 la Universitat Nòmada afirma que constitueix un laboratori anticapitalista, antiracista, decolonial i feminista d'organització de la producció i la transmissió teòrica i intel·lectual i una agència d'intervenció política postnacional i posteuropea de les noves forces de treball globals i transnacionals que han emergit després del cicle de lluites dels moviments antisistèmics històrics.

²⁹ En l'àmbit estatal, l'organització s'anomena Democràcia Real YA (DRY).

³⁰ Per contra d'allò que els mitjans acostumen a exposar, com sostenen les entrevistes, la manifestació del 15-M fou organitzada per DRJ i *Juventud Sin Futuro*. En aquest últim col·lectiu hi participaven joventuts de diversos partits polítics (per exemple: Esquerra Unida i Alternativa, En Lluita o Revolta Global).

- Enric Duran: Membre de la Cooperativa Integral Catalana. Activista del moviment antiglobalització. Va participar a l'assemblea estatal del 15-M que es va fer a Marinaleda.
- Miren Etxezarreta: Catedràtica d'Economia Aplicada de la UAB, membre de Seminari d'Economia Crítica Taifa. Ha fet múltiples xerrades a diverses acampades.
- Arcadi Oliveres: Professor d'Economia de la UAB i president de Justícia i Pau. Ha fet xerrades a una cinquantena d'acampades arreu de Catalunya.

E) Preguntes breus a polítics:

Per qüestions operatives, les preguntes s'han realitzat per correu electrònic o per via telefònica. Els càrrecs dels polítics i polítiques dels partits amb representació parlamentària³¹ que han respost les preguntes breus són:

- Ciutadans: Parlamentari/ària.
- Convergència i Unió de Catalunya: Diputat/ada al Congrés espanyol.
- Esquerra Republicana de Catalunya: Parlamentari/ària.
- Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa: Parlamentari/ària.
- Partit Popular de Catalunya: Parlamentari/ària.
- Partit dels Socialistes de Catalunya: Parlamentari/ària i exconseller/a de la Generalitat.

RESULTATS

La presentació dels resultats del treball de camp comença amb una primera aproximació al cas d'estudi fruit de l'anàlisi conjunta d'entrevistes a experts i expertes. Això ve seguit del tractament de les fonts externes a l'AcampadaBcn: premsa i veus de la política institucional. Finalment, s'inclouen els resultats obtinguts de l'anàlisi dels documents interns i les entrevistes a participants. Tot

³¹ L'entrevista a un parlamentari o parlamentària de Solidaritat per la Independència (SI) no es va poder realitzar per qüestions tècniques.

el contingut dels següents apartats ha estat extret literalment del material recollit.

PRIMERA APROXIMACIÓ A L'ACAMPADABCN I EL MOVIMENT 15-M

El 15-M fou una expressió espontània i imprevisible, d'un malestar popular llarg i profund que no ha trobat altres canals de manifestació però amb una forma nova: l'acampada i l'horitzontalitat interna. El passat febrer de 2011, 'No les votes' i 'Estado del malestar', van iniciar la convocatòria de la manifestació del 15 de maig, la qual van acabar organitzant DRJ i *Juventud Sin Futuro*. A Barcelona, 600 entitats es van adherir a la convocatòria. El ràpid creixement i obertura, ocupant grans espais a les ciutats, va assolir molta capacitat d'abast, però amb poca experiència organitzativa. Es pot considerar un moviment social per la seva identitat compartida—diversa i plural—, la qual va acompanyada d'acció col·lectiva no institucional amb certa continuïtat. El fet que es faci al marge dels partits i sindicats, indica que als participants no els convenç manifestar el seu descontentament mitjançant aquests. Ara bé, que fos inesperat no implica que fos quelcom que va aparèixer com un bolet, doncs té elements de continuïtat històrica. El suport que va rebre per part de gent mobilitzada i moviments socials ja consolidats, va fer que el 15-M fos un moment en el qual es va fer visible la tasca de molts individus que, històricament, no han deixat de promoure la transformació del sistema. Tot i els seus alts i baixos, Atentas afirma que és el punt d'inici d'un nou cicle de mobilitzacions. En el cas català, aquest té la particularitat d'unir-se al moviment contra les retallades en sanitat i educació que s'estava donant llavors.

Per tots els individus entrevistats, la crisi econòmica està en la base i és l'origen de les protestes. A diferència dels moments de prosperitat, quan no es veuen tan clarament les fallades del capitalisme, en moments de crisi aquest genera una gran insatisfacció. A nivell estatal, la crisi es caracteritza per un sistema productiu dèbil, la dependència que es va generar amb l'entrada a la CEE i les polítiques fetes amb l'excusa d'aquesta. A nivell global, el domini dels poders financers ha provocat l'emergència de protestes arreu. Per Atentas, les

protestes de 2011 es poden considerar el segon cicle internacional de mobilitzacions contra el capitalisme global després de la Guerra Freda. Aquest, és més profund que el primer (el moviment antiglobalització iniciat a Seattle i a l'Amèrica Llatina andina), per les característiques que imposa el context. Un exemple d'aquesta influència internacional de la protesta és l'acció d'acampar a les places, característica de les revoltes àrabs. Doncs aquestes van servir d'esperó inicial o d'inspiració pel 15-M, tot i que les distàncies amb elles són grans.

Una de les característiques més rellevants és la gran dispersió territorial i l'ampli arrelament en tot el territori català. Això pot explicar que algun entrevistat defineixi al moviment com interclassista, ja que la composició de l'acampada depèn del barri, poble o ciutat, on sorgeix. Per altra banda, el 15-M es caracteritza per una gran diversitat de formes i sensibilitats, així com participants de totes les edats –des de joves en les acampades fins a gent de la tercera edat en els tancaments de centres d'atenció primària (CAP)–. Una característica que els mitjans de comunicació de masses sovint destaquen, és el paper que ha jugat l'internet i les xarxes socials. Mentre és veritat que és quelcom rellevant, no és pot caure en anàlisis superficials. Les xarxes socials i l'internet són el símbol i l'instrument mitjançant el qual s'expressa i s'organitza la protesta. No obstant, tot i que funcionin com accelerador, no deixen de ser un instrument que requereix d'una militància, tal i com ho van ser les fotocòpies, la ràdio o el *walkie-talkie*. Per altra banda, les xarxes han dut a terme una tasca de politització i d'identitat col·lectiva cibernètica, la qual és necessària en la societat fragmentada actual, la qual té espais de socialització febles. En relació a la situació del 15-M dins l'eix dreta-esquerra, el moviment s'ha distanciat molt dels partits majoritaris i dels sindicats. Això ha fet que s'afirmi que va més enllà de l'eix dreta-esquerra. També pot estar relacionat amb la consideració que els partits socialdemòcrates ja no són considerats partits d'esquerra, si més no, pel que fa al model econòmic i social que promouen. Alguns entrevistats fan la lectura que el moviment no és de dretes ni

d'esquerres sinó que són els de sota contra els de dalt. No obstant això, per d'altres això és una confusió en els termes ja que si s'examinen les demandes, aquestes són clarament d'esquerres. Per últim, el moviment també té la particularitat de tenir àmbit estatal, quelcom poc habitual a l'Estat espanyol. Els moviments socials acostumen a ser nacionals (catalans, bascs, gallecs, etc.) o regionals (per exemple, una protesta a Madrid). A nivell estatal, dins la crítica que es fa a la falta de democràcia, les reivindicacions de drets nacionals o el dret a l'autodeterminació, han sigut un component molt petit, i no han estat centrals. A Catalunya, concretament, aquesta no va ser una qüestió constitutiva. Això potser va fer que col·lectius més independentistes no hi participessin tant.

A banda de les influències mencionades anteriorment, es poden afegir les anarquistes, l'autogestió, l'antiglobalització, el maig del 68, la vaga general del 29 de setembre i tota la història social i cultural de Catalunya. En relació al maig del 68, Antentas manté que tot i les similituds que hi pugui haver, també hi ha diferències importants: el context polític, la major força que tenia llavors la hipòtesi revolucionària, la debilitat del moviment obrer en l'actualitat o el fet que les acampades no desencadenessin protestes a les fàbriques i als llocs de treball. De fet, una de les limitacions més importants amb la qual coincideixen alguns experts, és la dèbil vinculació que ha tingut el moviment amb les forces del treball, fet que condiona les possibilitats de realitzar canvis socials.

A mode de conclusió, l'AcampadaBcn va posar de manifest el malestar enfront les conseqüències de la crisi i la seva gestió. A més, va possibilitar la participació de gent que fins el moment no ho havia fet. Com afirma Etxezarreta, això suggereix que els partits i sindicats, tot i ser històricament i socialment útils, han esdevinguts obsolets, encara que no hi hagi un substitut per aquests. Forma part d'un procés històric de llarg recorregut que s'inicia a la dècada dels anys 60 amb la crítica al funcionament tradicional i jeràrquic dels partits. Segons Antentas, cada vegada es vota des d'una identificació més llunyana. S'ha anat desgastant el vincle entre les maquinàries polítiques i la ciutadania, que malgrat tot voten perquè no veuen que hi hagi alternativa. Tal

com va succeir a finals del segle XIX i a principis del XX amb el naixement dels partits socialdemòcrates i els sindicats, com a conseqüència de la industrialització i la urbanització, el 15-M té a veure amb un llarg procés de gestació de noves formes de participació. Els canvis en l'organització de la societat i la producció –la globalització, l'externalització, etc.–, obliguen a trobar noves formes d'organització política.

TRACTAMENT DES DE FORA: ANÀLISI DE PREMSA

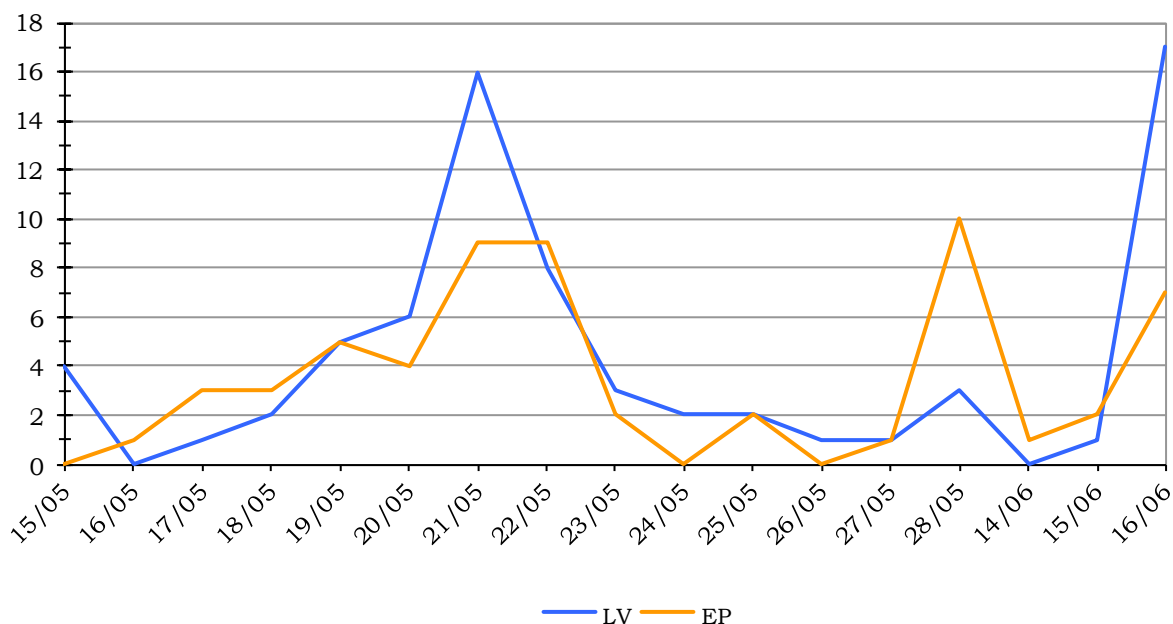
Quadre resum de la cronologia de *La Vanguardia* (a partir d'ara LV):

Data	Articles LV	Editorial	Ambdós costats de la disputa?	Hi ha reivindicacions de protestataris?	Qüestiona l'estructura de poder?	Casos de violència no estatal?	Casos de violència estatal?	Antipolítica (fent també referència l'oposició a la representativitat)	Antisistema, rabiosos, radicalisme d'extrema esquerra	Resistència o actitud pacífica	Organització caòtica	Organització eficaç	Males virtuds (minoria, sense propostes, irresponsables, etc.)	Bones virtuds (cívics, justícia, ciutadà, etc.)
15/05	4	1	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
16/05	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17/05	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
18/05	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19/05	5	1	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0
20/05	6	0	4	2	1	1	1	1	1	0	2	0	3	0
21/05	16	1	2	1	0	0	0	0	2	0	0	0	5	1
22/05	8	0	0	2	0	0	0	1	1	1	0	0	2	3
23/05	3	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
24/05	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
25/05	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	0
26/05	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
27/05	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
28/05	3	0	2	0	0	2	2	0	1	2	0	1	2	1
14/06	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15/06	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16/06	17	1	9	0	0	16	0	8	13	0	4	0	11	0

Quadre resum de la cronologia de *El País* (a partir d'ara EP):

Data	Articles EP	Editorial	Ambdós costats de la disputa?	Hi ha reivindicacions de protestataris?	Qüestiona l'estructura de poder?	Casos de violència no estatal?	Casos de violència estatal?	Antipolítica (fent també referència l'oposició a la representativitat)	Antisistema, rabiosos, radicalisme d'extrema esquerra	Resistència o actitud pacífica	Organització caòtica	Organització eficaç	Males virtuds (minoria, sense propostes, irresponsables, etc.)	Bones virtuds (cívics, justícia, ciutadà, etc.)
15/05	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16/05	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
17/05	3	0	1	2	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0
18/05	3	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
19/05	5	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
20/05	4	1	3	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
21/05	9	1	3	5	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
22/05	9	1	1	3	0	0	0	0	0	2	0	2	0	5
23/05	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
24/05	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25/05	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
26/05	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27/05	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28/05	10	1	8	4	0	1	5	0	0	6	0	1	0	3
14/06	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
15/06	3	0	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
16/06	7	1	4	0	0	6	0	3	5	1	0	0	6	1

Volum d'articles:

Per entendre el punt inicial del gràfic cal recordar que el dia 14 de maig hi va haver una manifestació en contra les retallades a Catalunya, això explica que LV publiqui quatre articles i EP cap. Entre aquests, en una columna breu, un dels periodistes que menys suport ha donat a les acampades, un dia abans de la manifestació del 15-M, afirmava: "l'afartament de la gent està escalfant l'ambient perquè el maig de 2011 acabi assemblant-se al maig del 68". L'inici de les acampades a Madrid, i posteriorment a Barcelona, fa que el EP comenci a informar abans sobre la qüestió. Abans que la protesta tingués dos dies d'existència, EP ja va qualificar-la de 'Moviment del 15-M'. Ambdós diaris, dia rere dia, inclouen més articles sobre les acampades fins el dia 22 de maig, quan hi ha les eleccions municipals. Val a dir que les confusions entre DRY i les acampades són freqüents, per això alguns articulistes parlen de 'Moviment DRY'. Durant aquesta última setmana abans de les eleccions, *La Vanguardia* empra etiquetes relacionades amb la joventut, el desprestigi i la poca legitimitat política de l'acampada ('antipolítica', 'abominació del parlamentarisme', 'caos assembleari', 'activitats i debat de cabaret', 'inconscients' o 'irresponsables'), en

alguns articles de forma contundent³². *El País*, per la seva banda, es mostra més favorable al debat que es genera a les places, però no a l'absentisme o al vot en blanc ("donen l'esquena a la política"), sempre remarcant el caràcter pacífic i constructiu de les acampades ('insurrecció pacifista', 'exquisit civisme', 'heterogeneïtat' o 'organització eficaç'). Després de les eleccions, EP gairebé deixa de publicar articles relacionats amb la qüestió, mentre que LV inicia un seguit d'articles extensos d'opinió que reafirmen la qualitat democràtica dels resultats de les eleccions, i en conseqüència la victòria de Convergència i Unió, en contraposició a les acampades, amb alguna excepció. Durant aquests dies post22-M, alguns dels guions relacionals són: 'minoria', 'amença de totalitarisme', 'sense propostes constructives', 'irrealisme', 'manca de legitimitat', 'ingenuïtat', 'caos' o 'relativisme'. El decrement d'articles per part d'EP durant aquests dies –del 23 al 27 de maig–, es pot explicar si es considera que les acampades acaben tenint menys transcendència institucional que la creada per les expectatives mediàtiques que s'havien anat generant³³. Aquest menor nombre d'articles d'EP també s'explica pel fet que l'acampada a Barcelona tenia més presència mediàtica que a Madrid, a raó del debat sobre si marxaria o no de la plaça davant la final de copa de la *Champions League* que jugava el FCB. El dia 28 ambdós diaris recullen l'intent de desallotjament de la Plaça Catalunya del dia 27, però de forma desigual. Mentre que EP passa d'escriure 1 article a escriure'n 10 (parlant de: 'resistència pacífica', 'brutalitat policial', 'violència administrativa' o 'contundència excessiva'), LV no en fa una cobertura especial. A més, les dues notícies que LV publica aquell dia sobre el desallotjament, inclouen guions relacionals que tendeixen a equiparar el comportament violent d'acampats i mossos d'esquadra (referint-se als protestataris: 'joves rabiosos i agressius', 'empesta a ràbia', 'perseguits per elements violents' o 'pressió exterior forta sobre els Mossos'). Les valoracions positives que LV va fer sobre l'acampada formen part d'un article de Manuel Castells (*#Wikiacampadas*), una anàlisi no ubicada en allò que havia succeït el

³² Això, entre d'altres articles, es pot observar en els següents: *Elogio al compromiso político* (19/05), *He aquí la 'Spanish Revolution'* (19/05), *Síntoma y simulacro* (20/05), *¡Avergónzaos!* (21/05) o *¿Eran unas municipales?* (22/05).

³³ Gairebé la majoria d'articulistes d'ambdós diaris coincideixen en afirmar que les acampades van acabar centrant els dies finals de la campanya electoral.

dia anterior. Pel que fa al bloqueig del Parlament del dia 15 de juny, EP va començar a informar abans que LV, però amb cert escepticisme³⁴. El dia següent a l'intent de bloqueig per part dels acampats, LV passa de publicar 1 article (en el qual es qualifica de "boicot il·legal", 'antidemocràtic' i segrest de la 'voluntat popular', fent un paral·lelisme amb el cop d'Estat del 23-F), a publicar-ne 17 en una sol dia. Es poden trobar guions relacionals comuns en ambdós diaris ('minoria', 'antisistema' o 'antidemocràtics' o 'radicals'). No obstant, només LV el compara amb el 23-F o ho relaciona amb el 'totalitarisme del S.XX'. Cap dels 24 articles publicats el dia 16 de maig –entre els dos mitjans–, inclou almenys una reivindicació dels manifestants i pocs mencionen el nombre de ferits.

Anant més al detall, la següent taula recull informació que també serveix per observar el tractament que fan ambdós mitjans sobre l'acampada:

%	Total d'articles	Quantitat d'editorials	Inclou ambdós costats de la disputa?	Hi ha reivindicacions de protestataris?	Qüestiona l'estructura de poder?	Hi ha casos de violència no estatal?	Hi ha casos de violència estatal?
LV	72	4	33,33	9,72	0,00	27,78	4,17
EP	59	6	47,46	37,29	0,00	13,56	8,47

La Vanguardia inclou més quantitat d'articles escrits per diferents individus que *El País*. No obstant, EP li atorga més rellevància en els editorials. Si es comparen ambdós mitjans, EP fa un tractament dels fenòmens on es presenten més sovint ambdós costats de la disputa. Els articles d'EP que inclouen les reivindicacions dels protestataris, gairebé multipliquen per quatre als de LV. Això és prou rellevant doncs si no es dona veu als manifestants en els articles, hi ha més coherència a l'hora d'afirmar que els acampats i acampades no feien propostes o reivindicacions. Cap dels dos mitjans

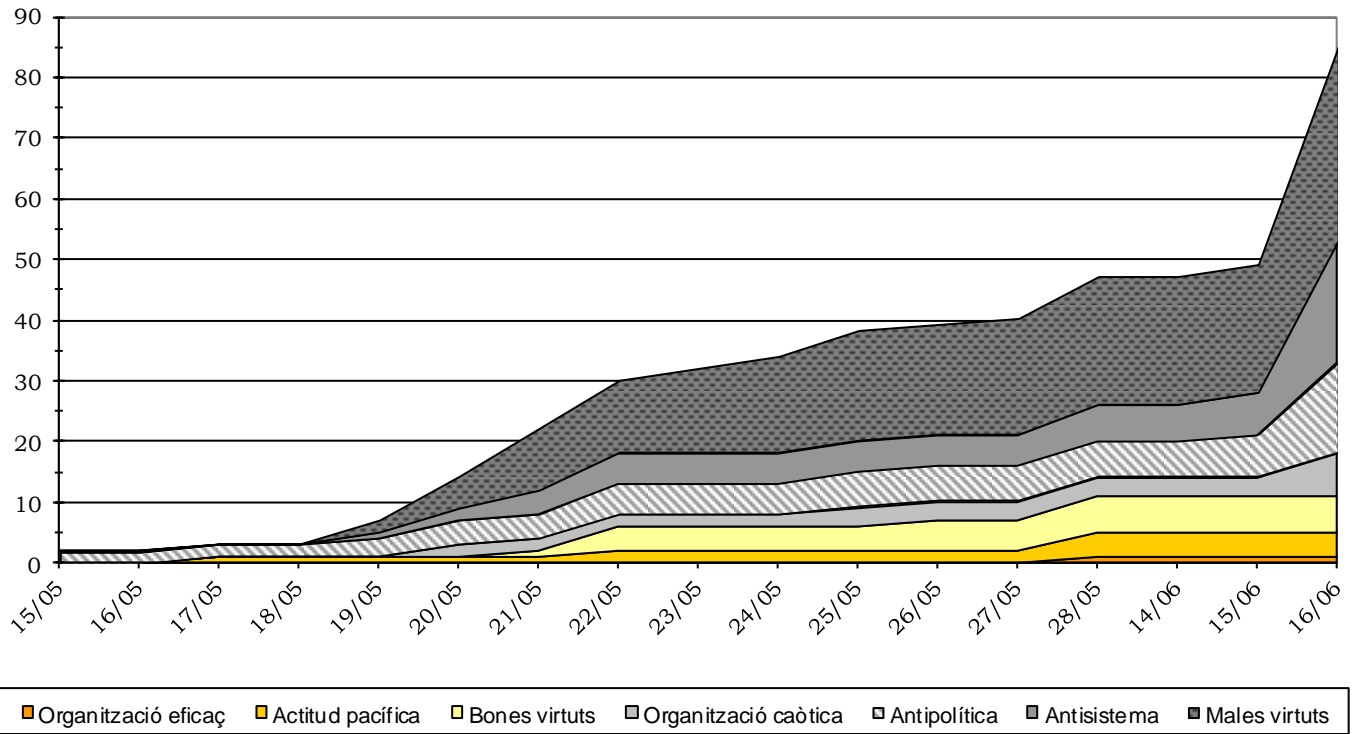
³⁴ En la notícia del dia 14/06 s'inclou el testimoni d'un venedor ambulat de la plaça que afirma 'la gent normal ja no ve aquí'. L'article del dia següent, recull les declaracions de diferents membres de partits polítics que fan una defensa dels 'valors democràtics' de l'activitat parlamentària.

qüestiona l'estructura de poder en cap dels articles, tot i que en alguna ocasió s'afirma que la decisió de la Junta Electoral Central es contradiu amb altres drets o que la violència policial ha sigut desmesurada (fet que reconeix l'existència d'una mesura legítima). Pel que fa al tractament de la violència, sempre es menciona la violència dels manifestants abans que anomenar a la Guàrdia Urbana o als Mossos d'Esquadra. Tal com afirmen Ericson, Baranek i Chan, "el veritable poder sobre les notícies violentes consisteix en evitar aparèixer en elles" (Sampedro i Jerez, 2003: 147). Per tant, es pot afirmar que en el cas estudiat la violència mediàtica legitima l'estructura de poder social (el processament i la sanció legal).

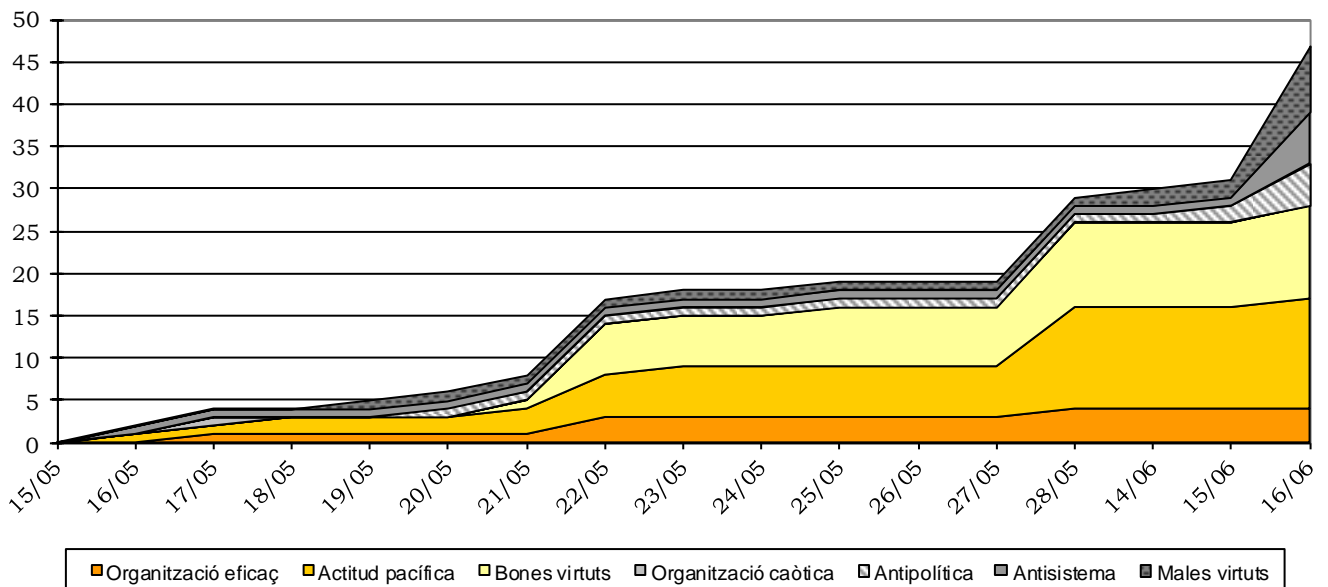
A l'hora de fer una anàlisi quantitativ dels guions relacionals, és important reconèixer que la naturalesa d'aquests és majorment qualitativa i no quantitativa. Com s'ha dit anteriorment, cada guió relacional és una etiqueta emprada per l'articulista que suggereix una valoració dels fets. Per exemple, en l'article '*Ataque a la democràcia en Catalunya*' (16/6, LV), uns dels termes utilitzats són: 'atac a la democràcia' i 'antipolítics'. Aquests fan referència a la mateixa valoració de la il·legimitat de les accions d'individus que no gaudeixen de la 'majoria aritmètica de les urnes'. Tot i aparèixer ambdós guions relacionals a la mateixa notícia, només s'ha comptabilitzat una vegada³⁵. Prenent en consideració això, s'han elaborat les taules i els gràfics següents:

³⁵ Aquest recompte té una justificació metodològica. Aquesta és motivada pels articles més descriptius, els quals empen diversos guions relacionals per emfatitzar una sola valoració. Si es comptessin tots, podria succeir que en un mateix article on es repeteix tres vegades el mateix, quantitativament seria equivalent a tres articles escrits per tres individus diferents.

Guions relacionals de *La Vanguardia*:

Guions relacionals d'*El País*:

Tal i com mostren els gràfics, en els articles d'EP hi ha moltes més valoracions positives ('organització eficaç', 'resistència' o 'actitud pacífica' o bones virtuts –justícia, civisme, protesta ciutadana–), que a LV. Pel que fa a LV, és rellevant observar que els guions relacionals que suggereixen valoracions positives són gairebé inexistents fins l'intent de desallotjament de la plaça (27-M) i que els termes 'antisistema' i 'antipolítica' no esdevenen freqüents fins l'intent de bloqueig del Parlament. Per altra banda, EP gairebé no fa valoracions negatives fins l'intent de bloqueig del 15-J. També és remarcable el fet que, mentre els guions 'pacifistes' són els més repetits en EP, a LV són dels menys emprats.

VEUS DE LA POLÍTICA INSTITUCIONAL

És important tenir en compte quin és clima social que descriuen els diferents actors polítics (siguin els participants de la plaça, els mitjans de comunicació o els membres de partits polítics). En aquest cas, tots els parlamentaris i parlamentàries a qui s'ha preguntat³⁶, han coincidit en destacar la gravetat d'una crisi econòmica amb efectes creixents sobre la població i, per tant, amb molts ciutadans en risc d'exclusió: amb una gran intensitat als joves i d'una forma molt crua a les famílies. Per diversos partits polítics (CiU i ERC)³⁷, el clima polític estava marcat per la fi de l'etapa del govern Zapatero, el qual –segons el PPC– havia negat durant molt de temps la crisi, i a l'hora d'adoptar mesures que afectaren directament a l'Estat del Benestar, no es va percebre que tingués un full de ruta planificat. Tots i totes han coincidit en la importància de l'atur creixent, especialment el juvenil. A excepció de CiU i PPC, la resta de partits mencionen les retallades de serveis públics (tancament de quiròfans i CAPs i augment de les llistes d'espera) i prestacions. Segons ICV-EUiA i PSC, hi havia certa crispació social pels desnonaments, les ajudes a la banca amb diner públic i la impunitat de l'especulació. Els partits que es defineixen d'esquerres, coincideixen en reconèixer certa desconfiança en les institucions i

³⁶ S'ha emprat un qüestionari breu, formulat amb preguntes obertes.

³⁷ Cal tenir en compte que les preguntes de les quals s'ha obtingut la informació no són una mostra representativa de les opinions existents en cada partit polític, i tampoc necessàriament la versió oficial dels portaveus d'aquests. Són les opinions de parlamentaris i parlamentàries de cada un dels partits. En algun moment, s'equiparen a les opinions dels respectius partits per tal de facilitar la lectura. Cal tenir-ho en compte en la posterior anàlisi i contrastació d'hipòtesis.

en la política, en part pel descrèdit de la democràcia formal, causada també pels casos de corrupció. Tal com afirma l'entrevistada d'ERC, això era culpa de la falta de diàleg social. Quan es pregunta per quin motiu la població va donar suport a les acampades, tots apunten "la necessitat de cercar respostes davant una situació crítica i la voluntat d'expressar el rebuig als abusos que s'han comès i s'han conegut en aquest marc de crisi econòmica" (CiU i ERC). Des de partits amb menys representació com Ciutadans (C's), s'atribueix a un sisme social, com ho pot ser l'aparició d'un partit nou o l'abstenció col·lectiva i el vot en blanc, que s'explica per les limitacions del sistema partitocràtic actual. Tot i això, d'altres relativitzen aquest suport a l'AcampadaBcn. Per aquests, tot i que és veritat que "el debat pacífic, la formulació d'alternatives, l'assemblea permanent, les noves idees i el pacifisme militant, generen un corrent espontani de simpatia perquè és fresc, natural, espontani, directe, sense inèrcies ni sobreentesos" (PSC), "el suport ha anat variant en la mesura que s'han conegut les propostes concretes que formulaven els diferents col·lectius que han conformat el moviment, ja que amb algunes d'aquestes propostes els ciutadans no es senten identificats" (PPC). A diferència de la resta de partits, C's i ICV-EUiA són els únics que esmenten la desafecció i desencís cap als partits polítics majoritaris (PSOE i PP en el cas espanyol i CiU en el cas de Catalunya), així com també el desencant amb el procés de l'Estatut de Catalunya i les expectatives generades amb el govern nacionalista i d'esquerres a Catalunya.

Tots els parlamentaris i parlamentàries consultats consideren que, a dia d'avui, a la societat catalana encara li queda molt camí per recórrer pel que fa a la participació i el debat polític directe. Tal com afirma un parlamentari de C's, "Espanya té una cultura democràtica de baixa intensitat (a les aules, les famílies, etc.), doncs la dictadura va deixar una petjada profunda". En relació al grau de legitimitat de l'acampada, PPC i CiU afirmen que és baix, ja que "l'acampada en sí afegeix poc valor als debats oberts i rellevants de les assemblees"(CiU), o la condicionen a que la protesta "s'exerceixi d'acord amb l'ordenament jurídic vigent i evitant lesionar altres drets dels ciutadans" (PPC). Per C's, ERC i ICV-EUiA, l'acampada té tota la legitimitat. Ara bé, per

parlamentari/ària del PSC, l'acampada no té cap legitimitat si pretén contraposar la legitimitat directa a la representativa i suplantar-la, ja que en termes de còmput aquesta última pot aglutinar-ne més. Quan es pregunta si l'acampada és un moviment violent, tots els partits responen negativament. No obstant, els matisos en les respostes són rellevants:

“Hem de ser conscients que a Barcelona hi ha grups organitzats que exerceixen la violència urbana i aprofiten tot tipus d'esdeveniments multitudinaris per actuar violentament (vagues, celebracions esportives, etc). No podem oblidar els danys materials que va patir la Plaça Catalunya” (PPC).

“L'excessiu protagonisme dels violents va fer perdre força i legitimitat al moviment” (CiU).

“La realitat dona testimoni de sectors organitzats que en l'exercici gratuït de la violència intenten confrontar amb accions violentes dues legitimitats suposades que va fer perdre la credibilitat al moviment dels indignats” (PSC).

“En general no ho és, deixant al marge algunes actuacions puntuals i minoritàries com el 'setge' al Parlament” (ERC).

“En un futur es recordarà al moviment del 15-M com a no violent. Les excepcions no són significatives, i més si ho comparem amb l'ús de la violència que s'ha fet en algunes protestes a Grècia o en els disturbis del darrer estiu a Londres” (C's).

“El fet que unes quantes persones s'infiltrin en un moviment i provoquin accions i actes de violència, no criminalitza tot el moviment. Si no, vist els successos derivats d'alguns partits del Futbol Club Barcelona, també hauríem de dir que tots els seus aficionats són violents?” (ICV-EUiA).

Finalment, l'última pregunta fa referència al grau de violència durant l'intent de bloqueig del Parlament. La majoria de respostes van en coherència amb les de la pregunta anterior: CiU parla de «presència notable de grups violents antisistema», PPC d'exercici de violència per part de «grups perfectament organitzats i formats per un gran nombre de persones», PSC de «sectors que des de la marginalitat es volen aprofitar de determinats corrents d'opinió» i ICV-EUiA i ERC de «nombre reduït de persones altament coordinades».

TRACTAMENT DES DE DINS:

DOCUMENTS INTERNS DE L'ACAMPADABCN

El dia 16 de maig a les 22,30 h. de la nit s'acaba l'assemblea que constitueix l'AcampadaBcn a Plaça Catalunya, 150 persones s'hi queden a dormir. L'objectiu d'aquesta és “ser un altaveu i punt de trobada per a moviments socials i treballadors en lluita per la crisi”. Aquesta primera assemblea posa les bases de l'acampada, tal que defensi la “llibertat i pacifisme” i que no hi hagi “cap logotip, sigla, partit o institució”. Al dia següent, es fa una rèplica del funcionament que hi ha a Plaza Sol i s'inicia l'organització de l'acampada en comissions. La tercera nit ja sumen 1.500 persones i 40.000 signatures recollides. En assemblea es decideix que, davant la gran aflluència de participants, les propostes es decidiran per debat i vot. Per altra banda, l'acampada manifesta que no hi ha ‘portaveus oficials’, que DRJ no l'està organitzant i que és necessària la vinculació amb altres lluites socials arreu del territori. El quart dia –19 de maig–, es preparen xerrades, accions per difondre continguts i es consensua una declaració de mínims. L'acampada manifesta que persegueix la “transformació profunda de la societat actual: l'economia capitalista i el sistema polític”. Per aconseguir-ho, es pretén “promoure que la societat sigui la protagonista del canvi”. Durant aquests primers dies s'elaboren continguts, es fan concentracions i accions espontànies, s'organitzen activitats diverses, s'aprova un document de propostes mínimes i s'afegeixen més posicionaments i reivindicacions (“el compromís contra el masclisme i es considera la dona com a part del procés de transformació social” (20/05), es declara “a favor dels drets dels animals” (21/05) o “s'exigeix a l'assemblea un posicionament sobre el dret de l'autodeterminació” (2/06)). Dia rere dia augmenta la participació a través de fòrums d'internet i l'entramat de col·lectius (per exemple, amb ‘*Stop deshaucios*’ (25/05)), assemblees de barri, treballadors i treballadores (per exemple: Alstrom, Telefónica, Derbi o Yamaha). La nit del dia 24 l'acampada es marca uns objectius clars: (1) “Aturar

l'aprovació de pressupostos i retallades. (2) Descentralitzar el moviment de la plaça. (3) Realitzar un manifest de mínims. (4) Ser més inclusius –per exemple amb la gent gran que ve pels matins (24/05) o els nens i adolescents (25/05)”. El 27 de maig es produeix l'intent de desallotjament, justificat per les autoritats policials per la falta de salubritat de la plaça, el qual acaba amb 126 persones ferides –quatre de gravetat– i un detingut. Com a conseqüència, l'AcampadaBcn exigeix la dimissió de Felip Puig i més control als Mossos d'Esquadra. Ràpidament, es reconstrueix la infraestructura i l'organització de la plaça. L'endemà, la celebració de la final de *Champions League* transcorre sense incidents, després d'haver enviat un comunicat a les penyes barcelonistes i “fer cordons humans de no violència en els accessos de la plaça”. Transcorreguts dos dies de l'intent de desallotjament, “BCN Neta elabora una manifest de rebuig a la manipulació de la informació per part de les forces de l'ordre”. En un comunicat del dia 1 de juny, l'AcampadaBcn “reafirma la seva legitimitat a l'hora de romandre a la plaça per un període indeterminat davant l'agressió policial”, tot i estar avançant en l'articulació d'assemblees de barri. A partir del dia 3 de juny fins l'intent de bloqueig del Parlament, no hi ha publicades les actes de les assemblees. No obstant, hi consten els comunicats públics que es van fer. En els últims, es denuncien les retallades pressupostàries i la mancança de legitimitat del Parlament, així com la criminalització i repressió del moviment després de l'intent de bloqueig. En relació a aquests fets, l'AcampadaBcn fa un rebuig ferm de la violència.

ENTREVISTES A PARTICIPANTS

El context del 15-M està profundament marcat per una crisi econòmica molt agressiva. Durant les últimes dècades es venia l'aparent bonança econòmica i creixement –tot i els dos milions d'aturats o l'increment de les desigualtats–, que acaba amb una crisi econòmica que representa un xoc molt fort contra els fonaments polític, econòmic i ideològic, de l'imaginari col·lectiu. A la qual s'ha de sumar, tot i governar el PSOE, una gestió molt dura aplicant una política neoliberal, sobretot a partir de 2010. El clima social que hi havia en els diferents moviments socials i col·lectius alternatius en el moment en el qual es va donar l'acampada a Plaça Catalunya, va venir precedit per la vaga general del 29 de

setembre de 2010, l'intent de vaga general de gener de 2011 i la desestructuració de l'assemblea de Barcelona³⁸. Els moviments socials estaven desgastats i desanimats, però existia la voluntat de treballar conjuntament (assemblees de barri, col·lectius combatius, etc.). Al voltant del maig de 2011, hi havia certa agitació i expectativa de totes les mobilitzacions que hi havia aquell mes: l'1 de maig, la manifestació dels sindicats el dia 14 i la del dia 15, organitzada per uns grups nous, que era vista amb cert escepticisme perquè no es sabia què succeiria. El nivell de participació política de la ciutat abans del 15-M era bastant baix, tot i que potser hi havia més pràctica si ho comparem amb altres llocs. La població, amb un gran malestar degut al context d'augment de l'atur i els desnonaments, tenia una necessitat imperiosa de dir com creia que s'havien de fer les coses i canviar el món. Segons tots els entrevistats, hi havia certa necessitat d'expressió d'allò que oprimia, una necessitat de catarsis i desfogament. Això es va poder observar a la plaça, on molta gent deia qualsevol cosa, degut a que en el seu dia a dia o en el lloc de treball, no ho acostumava a fer. L'espai, la plaça, es presentava com a procliu a dir allò que es pensava perquè allà tenia sentit i continuïtat. A més a més, tal com afegeix una entrevistada, es va aconseguir crear un clima que va connectar amb aquells i aquelles qui no eren militants. Doncs, seguint amb l'argumentació anterior, no és que la gent no li agradés parlar o fer política, sinó que els canals per fer política existents fins el moment no els sentia com a propis.

Totes les persones entrevistades coincideixen en afirmar que l'acampada té un caràcter espontani però això no vol dir que fos quelcom que surtís del no res. De fet, l'acampada fou un esdeveniment que apareix després d'un procés, el qual està relacionat amb la manifestació del 15 de maig i DRJ. DRY sorgeix el febrer de 2011 a partir d'un grup de *facebook* que es planteja organitzar una manifestació una setmana abans de les eleccions municipals

³⁸ L'assemblea de Barcelona va nàixer mesos abans de la vaga general de setembre del 2010 i va ser un intent d'aglutinar col·lectius anticapitalistes, partits revolucionaris i radicals i sindicats combatius, en un espai conjunt de presa de decisions per articular decisions unitàries. És on es va decidir l'ocupació del Banc Central de Pça. Catalunya –en la qual van participar mig miler de persones, una manifestació en defensa de les pensions–, l'ocupació d'un cinema a Via Laietana i també l'intent de vaga general de 27 de gener de 2011. El fracàs d'aquesta va ser el causant de la seva des-estructuració i va acabar amb la manifestació de l'1 de maig de 2011.

amb el repte d'unificar tot el malestar que hi havia llavors. Mitjançant un llenguatge clar i directe ('no som mercaderies en mans de polítics i banquers', 'democràcia real ja', '*no hay pan para tanto chorizo*'), amb una caràcter inclusiu i emprant tot allò que s'havia après dels moviments sorgits a internet, es pretén traslladar el moviment d'internet al carrer. Per això s'intenta tenir una presència massiva en totes les xarxes socials (*facebook*, *twitter*, *twenty*, *youtube*, etc.) i es crea la plataforma de coordinació de grups pro-mobilització ciutadana. La composició de DRY és gent d'entre 25 i 45 anys, amb formació acadèmica elevada i especialitzada (programadors, dissenyadors, experts en internet, editors de vídeo, etc.), però amb certa precarització. A partir del primer node de *facebook*, es va estenent la comunitat mitjançant la creació d'altres nodes i grups també a *facebook*, per preparar la manifestació en les diferents ciutats. Els eslògans, manifestos i reivindicacions, es recullen i decideixen amb la participació als fòrums de les diferents webs, tal que posteriorment s'acaben passant al *facebook* o *twitter*, i són aquells que finalment s'han escoltat al carrer i places. A banda de la cooperació virtual, també es van iniciar trobades dels grups de treball, en els quals la majoria dels qui participaven no eren activistes de moviments socials, sinó individus implicats amb qüestions relacionades amb l'internet. Per organitzar la manifestació es van crear cinquanta grups motors, un per cada ciutat, els quals s'organitzaven en una estructura de treball *online*. Internet va permetre la comunicació i construir una campanya molt oberta, porosa, en la qual no només era fàcil simpatitzar-hi sinó també participar-hi. A més d'aquests nodes, també hi havia un grup post15-M, en el qual participava l'entrevistat, que com a únic objectiu per després de la manifestació s'havia plantejat una segona manifestació euro-mediterrània pel 15 d'octubre, la qual va acabar tenint una dimensió global³⁹. Mitjançant aquesta xarxa es va iniciar un empoderament, al qual també hi van donar suport altres col·lectius (*Juventud Sin Futuro*, '*estado del malestar*', '*no les votes*' o *bloggers*), molts d'ells relacionats amb l'internet enlloc dels moviments socials. Qui no va viure el procés de creixement previ a la xarxa, no pot entendre el fet que milers de persones es sincronitzessin i consideressin que era un bon moment per fer

³⁹ <http://www.youtube.com/watch?v=4y3X2VFruLM>

possible la construcció d'una manifestació massiva i amb contingut. Per això el dia que es va convocar la roda de premsa per informar de la manifestació, només hi va anar Barcelona Televisió (BTV). Tot això és imprescindible per entendre el procés que va portar a acampar a les places. De fet, com ja s'ha dit anteriorment, l'acampada a Plaza Sol s'inicia arran de la manifestació, quan alguns individus decideixen acampar. Després del desallotjament amb violència en mig d'aquella protesta pacífica del dia 17 de maig, molta de la gent que havia anat a la manifestació i s'havia quedat amb ganes de participar, respon a la crida a la solidaritat que es va fer. Per tant, aquest procés fet a nivell de l'Estat espanyol, és important per entendre que part del suport que ha rebut el 15-M, prové d'aquest treball previ a la manifestació del 15 de maig. Cal distingir entre la manifestació i l'acampada, la qual fou un procés autònom. DRJ no va crear l'acampada, que tot i que tingués a veure amb la manifestació, va ser un procés dut a terme pels qui van estar a la plaça.

Abans del 15 de maig, de l'1 de maig al 14 de maig, des de Revolta Global⁴⁰ es va proposar acampar al Parlament. El dia 14 el sector crític dels moviments socials va participar en la manifestació dels sindicats, i després es va dirigir al Parlament a acampar, tot i que ningú va acabar fent-ho. El dia següent –15 de maig–, la manifestació convocada per DRJ a nivell espanyol va tenir un caire diferent, amb un clima festiu ('batucades', samarretes de molts colors, un camió amb música, etc.). Entre les 15.000 persones que es van manifestar hi havia activistes que participaven en altres espais, però la majoria era gent entre 25 i 40 anys, que en aquell moment no participava en els moviments socials o no pertanyia a cap organització política. En un principi la manifestació havia d'acabar al parc de la Ciutadella, davant del Parlament, però davant de la possibilitat que es generés un conflicte, a última hora es va canviar el recorregut per acabar fora del parc. Una vegada es va acabar, DRJ va anar a parlar amb els diferents manifestants explicant-los aquest canvi de guió, doncs no volien que cap succés, per aïllat o autònom que fos, pogués desmobilitzar a possibles manifestants per una propera manifestació. Els organitzadors i

⁴⁰ Revolta Global-Esquerra Anticapitalista és una organització que es defineix com a revolucionària, ecologista, feminista i internacionalista, la qual té una relació confederal amb Izquierda Anticapitalista.

organitzadores no volien generar un espai de conflicte obert i permanent, per això DRJ majoritàriament no volia acampar. Cal tenir en compte, per tant, que la idea de l'acampada ja es va plantejar abans de la manifestació del dia 15 i que, en el cas de Barcelona, l'acampada no va ser una mera continuació d'aquesta, sinó un procés autònom i auto-organitzat. El paper de DRJ es limita a iniciar aquest procés social, no a controlar-lo. Tal com afirma l'entrevistat de DRJ, fou quelcom que va acabar superant les previsions de l'organització.

Tot i que a Madrid s'acampés el 15 de maig, a Barcelona es va fer un dia després mitjançant una convocatòria espontània per internet. La primera nit hi van dormir un centenar de persones, de les quals la majoria eren activistes amb un llarg recorregut polític a excepció d'alguns individus que fins el moment no havien participat en política. D'aquests, DRJ com a col·lectiu no va tenir cap paper destacat (les participacions dels membres es feien a títol individual) i tampoc se'n sentia responsable. Val a dir, però, que les organitzacions o col·lectius més consolidats no van donar-li suport d'inici, s'hi van bolcar en segon terme. En conseqüència, la gent la qual hi va participar des del començament ho va fer a títol individual. Per alguna de les entrevistades, aquest plantejament va ser l'èxit i la potencialitat de l'acampada, doncs en va resultar una suma d'individualitats per part de la gent organitzada políticament i la no organitzada.

L'AcampadaBcn, com s'ha dit, fou quelcom espontani, motiu pel qual alguns dels entrevistats afirmen que no hi havia objectius prefixats clars i tancats. De fet, es pot considerar que l'objectiu latent a curt termini era l'experiència en sí de fer possible un escenari imprevisible d'empoderament, d'adquirir legitimitat i esdevenir a ser un subjecte polític actiu, de generar un contra-poder amb una xarxa i una manera de funcionar diferent (sense diners, amb lligams de solidaritat i cooperació). L'acampada es va convertir en l'objectiu: defensar l'existència i la forma de fer política de la plaça. Anecdòticament, com menciona un dels entrevistats, el primer *twit* d'Acampada Sol va ser: *'Estamos aquí y no nos vamos hasta que lleguemos a un acuerdo'*. Tot i que els primers dies l'assemblea van ser molt funcional (es debatia si es marxava o no, o qüestions organitzatives), passada una setmana els objectius

van anar canviant. Es va entrar en el debat polític i en la generació d'un discurs (crítiques i propostes contra la crisi i les retallades). Segons alguna de les entrevistades, mica en mica va anar calant el discurs anticapitalista, tot i que al començant no hi aparegués. Per contra, per d'altres entrevistats, el fet que anessin augmentant les reivindicacions té més a veure amb el caràcter inclusiu de la plaça que amb el fet que tothom acabés estant d'acord amb totes, doncs a major nombre de punts més augmentaven les possibilitats de discrepar amb aquests. Pel que fa a l'afirmació 'no som ni de dretes ni d'esquerres' (la qual forma part dels documents fundacionals de DRY⁴¹), és quelcom que no es va sentir massa a l'inici, tot i que al final es va començar a escoltar reformulat en 'som els de baix contra els de dalt'. Segons algun dels entrevistats, això últim s'explica per la confusió entre ideologia i sistema de partits. Deixant de banda aquestes qüestions del discurs o les propostes, per alguna de les entrevistades un dels elements més destacables és el fet d'iniciar i emplaçar les persones interessades en un lloc públic a iniciar un debat polític. A llarg termini, es van plantejar accions com la de bloquejar el Parlament. L'acció pretenia denunciar les retallades pressupostàries el dia del seu debat i aprovació, posar punt i final a l'acampada (però no al moviment 15-M) i desafiar la legitimitat de la política parlamentària, mitjançant una acció massiva i no violenta. No es pretenia una victòria militar equiparable a un setge, sinó la reafirmació de la política que es feia a les places.

Alguna de les persones entrevistades ha criticat el plantejament de l'article, basat en la relació entre mitjans i objectius i com això pot afectar al potencial mobilitzador de la protesta, al considerar que històricament no hi ha gaires casos en els quals hi hagi hagut un full de ruta clar, doncs sempre s'interactua amb el context. Tot i això, per la resta sí es pot considerar que l'acampada tenia unes bases i uns mitjans clars, els quals estan relacionats amb la desobediència civil: sense sigles (apartidista i asindical), horitzontal (sense lideratge de cap col·lectiu o tendència política) i partidari de la no-violència. Aquest últim, possiblement va fer que molta gent participés, ja que

⁴¹ <http://www.observatoridelconflicte.org/sites/default/files/arxiu/drj-%20Clivatge-n%C2%BA1.pdf>

llavors hi ha menys por a fer-ho. Com afirma un dels entrevistats, el plantejament no podria ser altre, ja que no es podia anar més enllà de la resistència civil no-violenta, la qual puntualment pot donar lloc a un enfrontament no premeditat amb la policia. Per algunes entrevistades, el fet que els col·lectius i organitzacions 'deixessin les banderes' i que cadascú hi participés a títol individual, va ser fonamental perquè molta gent s'hi sumés i se'n sentís part: no calia estar sindicat, estar aturat, ser estudiant o jubilat⁴². Això va afavorir una nova manera d'estar fent política, la qual no partia dels discursos identitaris. No hi havia una definició identitària abans de l'acció sinó que l'acció era allò que conformava la identitat política. D'aquesta manera es va aconseguir que persones amb identitats polítiques diferents, coneguessin gent nova i formes desconegudes de fer política. Així doncs, els 'identitarismes' no es ficaven per sobre del col·lectiu, fet que permetia que els debats intensos no es percebessin com a quelcom negatiu. Un exemple que ho il·lustra és quan la comissió de Continguts es va iniciar la redacció d'un manifest comú per a tota la plaça. Mentre els militants amb unes identitats definides (socialista, anarquista, independentista, pacifista, etc.) es discutien aferrissadament en una cantonada de la plaça sobre els termes i l'ordre dels punts, pràcticament la totalitat d'aquesta estava fent una cassolada. Un altre exemple és el de les feministes, qui van entendre que més important que imposar una identitat a la plaça i centrar-se en el *què*, era fer-ho en el *com* i en les condicions i la manera de relacionar-se dins d'aquesta. Altres entrevistats afirmen que aquesta última qüestió és secundària, doncs el fet que per molta gent fos la primera experiència política va ser la raó que va fer que el debat de les sigles no fos considerat com important.

Entre aquelles persones que participaven, hi havia el consens que no es marxaria de la plaça fins que s'aconguessin les reivindicacions construïdes mitjançant la contraposició d'idees, en un conflicte constant de posicions. Tothom compartia que per mitjà de mecanismes horitzontals de participació i debat, es podia arribar a fer alguna cosa conjunta. No obstant, hi havia

⁴² Ara bé, com recorda un altre entrevistat, això no suposa que a les manifestacions no es pogués dur la bandera que cadascú volgués, doncs no es va prohibir l'entrada a cap manifestació pel fet de portar una bandera d'un 'color' concret.

discòrdia en la qüestió nacional i l'autodeterminació dels pobles. Per alguna de les entrevistades això potser s'explica a raó que a certa gent que participava en organitzacions estatals, li incomodava la qüestió. Per altra banda, tampoc s'acabava d'estar d'acord amb els mitjans per aconseguir un canvi social, més enllà dels mencionats anteriorment (un aspecte concret d'aquest debat és la pregunta «què s'entén per no-violència»). Per aquest motiu, per algunes de les entrevistades tot això mostra que el funcionament no pot ser considerat com el d'un moviment social, doncs l'acampada mancava d'un objectiu clar a llarg termini i era una suma de coses: uns volien la reforma del sistema (polític – electoral– i econòmic –més regulació i control–), d'altres volien anar més enllà i fer un canvi de sistema social i econòmic. I en relació això últim tampoc s'estava d'acord, ja que uns volien una revolució amb tints llibertaris, d'altres anar cap a l'autogestió, d'altres volien tornar a la república espanyola i d'altres el socialisme i la independència dels països catalans. Tot i que hom tenia opinions contraposades, uns i altres s'escoltaven, i havia unitat en la voluntat de canvi i en les accions (per exemple: talls de carrer, bloquejos, cassolades, etc.). Una última virtut que algunes entrevistades han trobat a l'acampada, és la dificultat de manipular els consensos als quals s'arribava. Per una banda, pel caràcter massiu d'aquesta. Per l'altre, perquè les votacions i consensos no funcionaven tant com ho feien les decisions per contagi. Per exemple, tot i que es va votar que es buscava un edifici gran per ser ocupat, o es va plantejar una comissió que anés plantejant una vaga general, no es va acabar fent. Doncs també resultava important allò que no necessàriament es votava, però s'assumia. Per exemple, en cap moment es va votar denunciar els centres d'internament d'estrangers (CIE) i hi va haver mobilitzacions relativament grans en contra d'aquests.

L'acampada resultava atractiva perquè aquella persona que hi participava passava a ser un subjecte polític actiu, el qual formava part decisòria –com la resta– d'un procés constructiu. Segons els entrevistats, la gent té ganes de sentir que crea coses, que participa d'alguna cosa, doncs s'està en un rol passiu des de l'escola fins a la feina, sense poder decidir gairebé res. Potser per això, el càntic més repetit va ser 'ningú ens representa'.

A la gent li va enganxar molt la democràcia directa, la qual és quelcom molt radical si esdevé efectiu. A més, tot creixia des de la base a un ritme sorprenent i canviava molt ràpidament. En definitiva, això s'explica perquè també hi havia una identificació amb la plaça (inquietuds, maneres de fer i certs elements estètics provinents d'internet). Per últim, s'ha d'afegir el desafiament d'estar fent alguna cosa que no es podia controlar i tampoc mirar en mals ulls per la legitimitat de la qual gaudia. Hi ha dos moments fonamentals en els quals es va esdevenir un contrapoder i contra-hegemonia volàtil. Aquests van ser: el desafiament a la Junta Electoral i la resposta al desallotjament de Plaça Catalunya.

Segons algunes de les persones entrevistades, el perfil dels qui hi van participar va ser heterogeni, amb gent de totes les edats (joves, no tan joves i jubilats), diferents estudis i ocupacions, tot i que amb una absència d'immigrants. Per d'altres, el perfil dels qui hi van participar era en bona mesura de gent que provenia de la classe mitjana, entre 25 i 35 anys i amb un nivell de vida que no es corresponia amb les seves expectatives (laborals, d'habitatge, etc.), amb un repertori de protesta postmodern, més centrat en la forma que en el contingut. Aquest segon perfil descrit explica la importància i capacitat d'accés als mitjans de comunicació dels acampats. Segons alguna entrevistada, és per aquest motiu que esdevé més important fer *performances* davant dels bancs, protestes estètiques o cassolades diàries, abans que fer bloquejos o protestes estrictament materials. Aquells i aquelles qui estaven en contra d'aquest tipus de protestes, enlloc de marxar es van quedar a la plaça aportant la seva proposta en aquesta creació de contra-poder. Aquest és el cas dels qui estaven en contra de fer consensos de mínims, per aquest motiu es va tardar tant a fer-los (tot i la poca transcendència que van tenir, després de la redacció d'aquests hi va haver qui va marxar). En relació a aquest caràcter postmodern mencionat, una qüestió fonamental és que, tot i que es va intentar traspasar la protesta als llocs de treball i hi havia una comissió que anava a les fàbriques, la gent dels polígons no va participar a la plaça. Segons algunes de les entrevistades, això s'explica perquè el 15-M no canviava la situació dels i les treballadores. Les reivindicacions que podien coincidir amb qui estava a la

fàbrica tenien espai minoritari. Per exemple, molt poca gent participava en l'aturada de desnonaments o anava a fer lligams amb qui treballava a les fàbriques. Per contra, tot i que altres coincideixen que no eren qüestions en els quals l'acampada fes massa èmfasi, argumenten que el fet que la lluita no es donés a les fàbriques, universitats o hospitals, s'explica per la dificultat a l'hora de mobilitzar-se en aquests espais. Per alguna de les entrevistades, si molta gent no es va fer seva la comissió Laboral s'explica per la segmentació que hi ha en el mercat laboral i per les diferències que hi podia haver en les reivindicacions. En relació amb això, un dels individus entrevistats apunta que si es planteja l'àmbit laboral com la classe obrera industrial de les grans fàbriques, per exemple de la siderúrgia, no es farà un anàlisi ajustat a la realitat. Per aquest, l'economia ha canviat molt amb la descentralització de la indústria, tal que cal tenir present que l'àmbit laboral també recull l'ampli sector de serveis (restaurants, agències de viatges, botigues, professors, etc.). El fet que el proletari ja no treballi exclusivament a les fàbriques, no vol dir que aquest deixi de tenir condicions laborals precàries. La raó que explica que la comissió Laboral no fos la més activa no es troba en el fet que només hi participés gent de classe mitjana, ja que els expedients de regulació d'ocupació estan afectant a les fàbriques però també a seccions que moltes empreses considerades com a prescindibles, per exemple qüestions relacionades amb la comunicació o la publicitat.

L'elecció de la plaça és fruit d'escollir el punt més neuràlgic i visible de la ciutat amb la finalitat d'apropiar-se d'aquesta, tal com va passar als països àrabs. No tenia una intencionalitat prèvia, com per exemple ho pot tenir ocupar un edifici, acció la qual ja havien fet recentment els moviments socials de la ciutat. Tot i això, l'acampada a la plaça també pot ser interpretada a nivell simbòlic, com un intent de recuperar l'àgora, un espai de debat polític i de trobada. Com afirma una de les entrevistades, s'havia perdut aquest esperit d'intercanvi i s'havia mercantilitzat qualsevol espai de socialització, tal que la reivindicació d'allò públic passava per la reapropiació de l'espai físic de la plaça i de la decisió del què allí es feia. Ara bé, en relació a les revoltes àrabs, només es va imitar l'estètica (no marxar de la plaça fins assolir els objectius, utilitzar

les xarxes socials, etc.), ja que els continguts eren completament diferents. Anecdòticament, la primera pancarta que va aparèixer va ser: Plaça Catalunya = Plaça Tahrir. Això pot ser un indicador d'allò que la gent es pensava que estava fent. Les referències a Islàndia, Grècia o les revoltes àrabs és deuen a la dimensió global de la crisi. Allà on es van iniciar abans les mobilitzacions va servir de referència per les que han vingut després. No s'ha de menystenir, però, que la plaça de cada ciutat o barri no estava aïllada, sinó que estava connectada a d'altres mitjançant la xarxa d'internet amb la resta del territori. Si no, difícilment seria possible entendre els motius que expliquen l'aparició d'«indignats» fins i tot en els pobles més petits.

Pel que fa als mitjans de comunicació de masses (MCM), el suport que van donar diaris com *El Periódico*, *El País* o *Público*, es pot explicar perquè aquells i aquelles qui participaven a la plaça eren el públic i *target* d'aquests mitjans. A més, era quelcom que gaudia del suport de molta població (per participació directa o per les xarxes socials), i per tant, era difícil anar-hi en contra. Algun dels entrevistats apunta que als MCM els preocupava que algun d'ells no fos l'únic que no informés de la qüestió, doncs desconeixien la dimensió que podia agafar el fenomen. Pel que fa a la política institucional, la primera reacció va ser de simpatia. Algun entrevistat manté que la política institucional sempre va mostrar una posició paternalista quan s'afirmava que s'havia d'escoltar i prendre nota d'allò que es debatia a les places. Després de la primera setmana i davant el desafiament de la junta electoral, els partits de dretes es van mostrar contraris. Els d'esquerres, en canvi, van mantenir el recolzament, ja que no el podien criminalitzar. Segons alguns, fins i tot després dels successos del Parlament van mantenir una actitud favorable, doncs el rebuig per part d'aquests va durar pocs dies, ja que es va considerar que el 15-M continuava sent no-violent i que els actes violents foren perpetrats per individus que no hi pertanyien. Per contra, per d'altres entrevistats es pot afirmar que després de l'intent de bloqueig del Parlament del 15-J, totes i tots els parlamentaris van criminalitzar contundentment la protesta. Així ho il·lustra la signatura d'un posicionament conjunt en contra d'aquesta i agraint l'actuació dels mossos d'esquadra (des del PP fins a ICV-EUiA o ERC). En relació a

l'acció del Parlament, segons el testimoni dels entrevistats, lo més greu que va passar fou una empenta a un parlamentari, ja que no es va llençar ni una pedra en les 32 hores que va durar l'acció i dels molts ferits que hi va haver, cap va ser un parlamentari. Per contra, els mossos d'esquadra van disparar pilotes de goma contra protestataris que estaven asseguts pacíficament al terra. Un entrevistat afirma que la reacció en bloc dels parlamentaris no s'explica tant pel grau de violència que hi pogué haver com pel fet que se'ls qüestionés, es plantegés el monopoli que tenen de la política i que aquesta es traslladés a les places. La manifestació del 19 de juny, la qual ha sigut la manifestació auto-organitzada més gran de la història a la ciutat, és interpretada com una defensa del moviment per part de gent que no necessàriament havia estat al Parlament.

Les persones entrevistades coincideixen en afirmar que s'ha mantingut part de tot allò que es va construir a Plaça Catalunya. Hi ha comissions i grups de treball que segueixen funcionant, tot i que ho fan com si fossin nous col·lectius. Quan l'acampada a la plaça va començar a decaure, es va optar per la descentralització i l'extensió a les assemblees de barri. Es va fer una trobada de barris i es van generar més de 20 assemblees en aquests amb una participació d'entre 150 a 500 persones organitzades per cada barri de la ciutat. En relació a aquestes assemblees, bona part d'elles continuen actives i coordinades, tot i que la creació d'aquestes en alguns casos ha pogut topar amb altres col·lectius que ja existien prèviament (associacions veïnals, ateneus, moviments socials, centres socials okupats o altres col·lectius). Amb el temps, la participació en aquestes assemblees ha anat disminuint i han quedat reduïdes a un conjunt homogeni de persones. Això fa que algunes entrevistades afirmen que no hi ha una continuïtat amb el 15-M, ja que han esdevingut nous espais de militància. Tot i això, molts consideren que l'acampada ha reforçat moviments i col·lectius que tenen un cert recorregut, ha enfortit els llaços de solidaritat i suport mutu, tal que ha representat el trencament de l'aïllament de la ciutat. L'acampada, però, no va generar tan espais conjunts de decisió com espais de treball i una gran capacitat d'ajuntar fàcilment gent diversa. A això s'ha d'afegir que l'acampada ha fet recuperar els referents col·lectius, la idea de que la col·lectivitat és potència, quelcom que

s'havia perdut a raó de l'individualisme. Això està relacionat amb l'obertura de l'imaginari social d'allò que és possible. Tal i com afirma una entrevistada, "si ni pots imaginar allò que vols, no ho faràs mai, doncs abans no ho podíem ni somniar". Per altra banda, l'acampada ha estès l'assemblearisme com a eina. Arreu emergeixen assemblees: en barris, escoles, hospitals, centres d'atenció primària, etc. Per això, una de les entrevistades afirma que el moviment del 15-M ha començat en el 2012, ja que és llavors quan es fan propostes potents, com per exemple: la iniciativa legislativa popular per debatre la dació en pagament, noves okupacions o la promoció del procés d'auditoria ciutadana del deute de l'Estat espanyol. Per últim, alguna entrevistada ha apuntat que l'acampada ha deixat unes dates al calendari –15M, 19J i 15O–, en les quals possiblement es repetiran mobilitzacions, tal com va succeir l'any 2012 amb la manifestació dels dies 12 i 15 de maig.

CONTRASTACIÓ D'HIPÒTESIS

El plantejament de l'article s'emmarca en una hipòtesis contextual difícilment contrastable amb les dades primàries i secundàries de les quals es disposa. Segons aquesta, *aquest tipus de mobilització o la forma que va prendre el fenomen, requereix d'una indefinició pròpia d'una societat poc habituada a la participació i al debat polític directe (sobre qüestions que van més enllà de la política institucional)*. La hipòtesis és d'una profunditat que supera les possibilitats de l'article, doncs s'hauria de fer un examen del grau de politització de la societat, així com mesurar la participació directa en política. Tot i això, els activistes entrevistats van coincidir que abans del 15-M el grau de participació política era bastant baix. Els mitjans de comunicació, erròniament, van interpretar i equiparar el descontentament amb la política institucional amb la desafecció per la política. De fet, el baròmetre del mes de maig de 2011 del CIS feia palès aquest malestar amb la política institucional (sent aquesta el tercer problema que més preocupava a la població), la qual cosa no comporta que no s'estigués participant en política. Per la seva banda, tots els parlamentaris i parlamentàries consultats, mantenen que la població no acostuma a participar o debatre en política directament. Així doncs, no es pot corroborar o refutar la hipòtesis perquè hi ha una mancança de coneixement

sobre la politització de la societat, no obstant, sí és pot afirmar que l'AcampadaBcn emergeix en un moment que ve precedit per la baixa participació política.

Mitjançant una formulació concreta dels aspectes presents en una mobilització que defineixen Klandermans i Oegema, es planteja la hipòtesi medul·lar del article que afirma que *l'AcampadaBcn aconsegueix un potencial mobilitzador molt ampli perquè, inicialment, només té mitjans*. La lectura que en fan els mitjans de comunicació aporta poc sobre la qüestió, doncs el coneixement del qual disposen els periodistes sembla ser limitat. Ara bé, examinant els documents interns de l'AcampadaBcn es pot corroborar que, segons l'acta de la primera assemblea (16/05), l'objectiu d'aquesta fou "ser un altaveu i punt de trobada per a moviments socials i treballadors en lluita per la crisi", mitjançant la "llibertat i pacifisme". Per tant, es confirma la hipòtesi ja que, tal com afirmen els entrevistats, es pot considerar que l'objectiu latent a curt termini era la mateixa experiència de fer possible un escenari imprevisible d'empoderament, de generar un contra-poder amb una xarxa i una manera de funcionar diferent (sense diners, amb lligams de solidaritat i cooperació). Per tant, tan es pot dir que no hi havia uns objectius clars, com que la mateixa acampada es va convertir en l'objectiu. En conseqüència, consistia en defensar l'existència i la forma de fer política de la plaça.

En segon lloc, es considera que el principi de no-violència de l'acampada fou una característica sense la qual no hauria sigut possible el fenomen. De tal manera que *l'AcampadaBcn aconsegueix un potencial mobilitzador ampli perquè entre els mitjans –means– hi ha la no-violència*. Mentre el caràcter no violent de l'acampada és evident, tan en les notícies publicades abans de l'intent de bloqueig del Parlament, com per les respostes d'experts/es, activistes i parlamentaris/àries, aquelles persones que van prendre part en l'acampada discrepen de la importància que va tenir aquest element. Per algunes, el principi de participar 'sense logotips, sigles, partits o institucions', en definitiva, sense identitarismes, va ser tan o més important que el caràcter pacífic a l'hora d'aglutinar suport. D'aquesta manera es va afavorir una nova manera d'estar fent política i es va aconseguir que persones amb identitats polítiques diferents,

coneguessin gent nova i formes desconegudes de fer política. No obstant, el fet que altres principis de l'acampada (horitzontalitat, sense líders, sense sigles, etc.) fossin importants, no refuta la hipòtesi plantejada, sinó que la complementa.

També es preveu que *la poca concreció inicial d'objectius va fer que els mitjans de comunicació de masses no estigmatitzessin d'entrada al moviment*. Ara bé, si examinem els gràfics dels guions relacionals (pàg.23) es pot comprovar que no és així. Tot i el desconcert dels articulistes, *La Vanguardia* manté una posició constant que consisteix en desacreditar l'acampada citant allò que considera com a males virtuts d'aquesta, mentre que *El País* es mostra relativament favorable al debat que enceten les acampades. Tal com intueix la hipòtesi, *La Vanguardia* no va poder desacreditar al moviment pels seus objectius, doncs en un inici no van ser evidents, però això no fa que quedés exempt de desprestigi (en la pràctica política directa i no institucional⁴³ o en els individus qui hi van participar⁴⁴). Per aquest motiu es pot refutar aquesta tercera hipòtesi.

Pel que fa a la quarta hipòtesis, la qual manté que *a partir del dia dels successos del Parlament, part de la política institucional eleva els «atacs dispersos» a categoria de «rituals violents»*, tots els participants del moviment coincideixen en afirmar que llavors es va iniciar un procés criminalitzador. Tot i que la criminalització feta no és igual en tots els partits polítics, sí és veritat que la majoria consideren que els fets foren duts a terme per un grup ben definit i coordinat que va seguir un guió d'interacció per infringir danys i per ocupar una posició prioritària en un camp reconegut (en aquest cas la política representativa en oposició a la participativa). Per tant, és confirma la hipòtesis ja que es deixa de parlar d'atacs dispersos a petita escala fruit de la interacció generalitzada (per exemple: cremar un contenidor), per parlar de rituals violents.

⁴³ "Elogio al compromiso político" (*La Vanguardia*, 19/05).

⁴⁴ "He aquí la 'Spanish Revolution'" (*La Vanguardia*, 19/05).

En relació a la forma la qual adopta la protesta, es considera que *l'acció esdevé indissociable de l'espai en el qual es dona: la plaça*. Per totes les persones entrevistades, la plaça és quelcom imprescindible a l'hora de comprendre la protesta. No obstant, es poden distingir dues dimensions: la 'placista' –física– i la de les xarxes socials –internet–. Ambdues lligades, doncs a les xarxes socials també s'iniciaven debats que després es traslladaven a la plaça, i viceversa. Si és veritat que difícilment es podria parlar d'AcampadaBcn sense la plaça, tampoc es podria fer sense la xarxa internauta que la va precedir. No obstant, encara que alguna comissió de la plaça hagi perdurat, es descentralitzés la protesta en altres espais, o existís una dimensió internauta important, no es pot menystenir la importància que la plaça va tenir en la protesta. Per altra banda, només un dels entrevistats menciona la legitimitat històrica de la participació ciutadana en les places, doncs pocs són els qui consideren aquesta dimensió de la protesta, ja que la legitimitat no l'atribueixen a l'espai sinó a la reivindicació. En coherència amb això últim, cap font analitzada fa referència a les característiques físiques de l'espai, sinó a l'ús que d'ell en fa el moviment. Ara bé, totes les persones coincideixen que l'elecció de la plaça és fruit d'escollir el punt més neuràlgic, tal com va passar als països àrabs. Per tant, es confirma també la hipòtesi que suggereix que *l'acampada a la plaça està relacionada amb les protestes que es donen al mateix temps a altres places dels països àrabs i magribins*, però salvant les distàncies amb el contingut segons cada país.

Basat l'anàlisi de l'acampada únicament en el seu plantejament inicial té la limitació que amb el transcurs del temps, la protesta es pot no correspondre amb aquest. Per això l'article planteja l'última hipòtesi, la qual manté que *acampar i l'activitat que es va fer a la plaça, van facilitar l'augment del teixit de xarxes de reclutament*. Tenint en compte la dimensió internauta, tal com s'ha observat en l'anàlisi dels documents interns del moviment, la cerca d'inclusivitat va ser una de les característiques de l'acampada, tal que va esdevenir un dels tres objectius que l'acampada va consensuar a l'assemblea del 24 de maig. En conseqüència, amb el temps es van anar incloent múltiples reivindicacions i col·laboracions amb col·lectius. De fet, la presència a la plaça no es justificava

per la necessitat de l'elaboració de manifestos o consensos de mínims, sinó per incrementar les xarxes de reclutament creant, per exemple, assemblees de barri o enfortint altres propostes. En relació a la participació, cal remarcar que, la inexistència d'una identitat de categoria que designés als individus a raó de factors objectius (per exemple: ser dona, ser estudiant o ser jubilat), va ser fonamental per tal que molta gent s'hi sumés i s'hi sentís part. A això s'hi afegeix que la participació dels acampats i acampades va ser a títol individual, fossin o no membre d'algun col·lectiu o organització.

CONCLUSIONS

Després de realitzar aquest article es poden tenir dubtes sobre si el 15-M és un moviment social o la suma de mobilitzacions, col·lectius i organitzacions, que mitjançant les relacions en xarxa –internet i esquemes organitzatius horitzontals– intenten fer front a crisi social, política i econòmica. Aquest funcionament particular que va fer que cap analista preveïés les acampades apunta a una limitació en les teories i anàlisis convencionals pròpies de la sociologia dels moviments socials.

L'AcampadaBcn té una dimensió global, estatal i local. No es pot entendre sense prendre en consideració les acampades a les places àrabs i magribins, la *Plaza Sol* o qualsevol altra acampada arreu del territori català. Tot i això, sembla que la manera en la qual es va donar i la importància que ha tingut, es deu a una conjunció social, política i mediàtica, poc habitual. Durant unes setmanes l'atenció mediàtica (la qual havia estat retransmetent les revoltes àrabs des de feia mesos) es va centrar en les acampades, en part per l'activitat incessant que hi estava havent a *facebook*, *twitter* o *youtube*. De la necessitat de catarsi i participació que tenia part de la ciutadania, en va resultar una gran aflluència a les places, tal que van esdevenir tema de debat pel conjunt de ciutadania. Per últim, això va anar en consonància amb una campanya electoral buida, en la qual els partits polítics majoritaris van dir més aviat poc. O bé anaven llastrats del descrèdit d'haver governat fent una gestió de la crisi poc satisfactòria (PSOE), o bé no podien avançar polítiques concretes per no perdre votants (PP i CiU). Aquesta coincidència excepcional

va fer que l'acampada es reapropriés de la política (el diàleg, la crítica, la proposta, el conflicte i l'intencanvi) amb una voluntat transformadora. La realitat així ho evidencia, doncs en mig d'una societat poc acostumada al debat i a la participació política directa, emergeix una manera de fer política comprensible i assequible des de la base (arribant tan a infants i adolescents, com als jubilats i jubilades).

Tota aquella anàlisi que pretengui tractar el tema, ha de distingir tres tipus de participants: els qui provenen dels moviments socials alternatius, els qui es van polititzar a les xarxes socials d'internet (per exemple aquells que van respondre a la Llei Sinde o els qui conformaren plataformes internautes com DRY) i aquella part de la població que s'apropa per primera vegada a la praxi política –o ho torna a fer– gràcies a l'eliminació de barreres a la participació que l'AcampadaBcn va possibilitar. Això fa que no es pugui simplificar i reduir a la participació exclusiva de joves, doncs també hi havia famílies i ancians, no es pugui limitar a col·lectius d'extrema esquerra radical, doncs l'AcampadaBcn no es defineix com anticapitalista d'inici, o no es pugui caure en simplismes tecnològics que ho atribueixen tot a les xarxes socials d'internet, doncs l'assemblea de Plaça Catalunya va negar el paper organitzador de DRY en aquesta la tercera nit de l'acampada.

Tal com s'afirmava, el debat entre diferents individus i problemàtiques, amb ganes de trobar-hi una solució mitjançant la cerca de causes comunes, permet afirmar que es va produir una reapropiació del discurs i politització d'allò que els individus practicaven i vivien en el seu dia a dia, en un moment concret, donant lloc a una política a l'abast. Els mitjans de comunicació de masses no ho van aconseguir copsar, com tampoc ho va fer o ho va acceptar la política institucional (tot i que no tots els partits van actuar igual i alguns es van mostrar més propers). Aquesta incomprensió per part dels mitjans i bona part de la política institucional, explica el fet que pocs reconeguessin que allò que motivava la participació a l'AcampadaBcn era la voluntat d'empoderar-se; el fet de viure i participar en política, en la creació de quelcom nou (a nivell individual) i fer-ho amb centenars de persones (a nivell social). Futurs estudis hauran d'avançar en la consideració de si experiències com les descrites en aquest

article tenen a veure amb un llarg procés de gestació de noves formes de participació, fruit dels canvis de les últimes dècades en l'organització de la societat i la producció.

BIBLIOGRAFIA

- Aguilar, Salvador (2001): *Ordre i desordre. Manual d'estructura i canvi de les societats*. Hacer, Barcelona.
- Bourdieu, Pierre (1980): *Le Sens pratique*, Minuit, París.
- Castells, Manuel (2011): "#Wikiacampadas", *La Vanguardia*, (28/05/11).
- Grané, Pere (2012): "Secció activista: DRJ". *Revista Clivatge* nº 1: El conflicte social en el canvi de mil·leni (1989-2011).
- Ibarra, Pedro i Petxo Idoyaga (1998): "Racionalidad democrática, transmisión ideológica y medios de comunicación". *ZER Revista de Estudios de Comunicación* (5), Bilbao.
- Klandermans, Bert (1984): "Mobilization and Participation: Social Psychological Expansions of Resource Mobilization Theory". *American Sociological Review* (49), Albany (N.Y.).
- Klandermans, Bert i Dirk Oegema (1987): "Potentials, networks, motivations, and barriers: steps towards participation in social movements". *American Sociological Review* (22), Albany (N.Y.).
- Neveu, Érik (2006): *Sociología de los Movimientos Sociales*. Hacer, Barcelona.
- Río, Manuel A. (2008): "Usos y abusos de la prensa como fuente de datos sobre acciones colectivas". *EMPIRIA Revista de Metodología de Ciencias Sociales* (16).
- Sampedro, Víctor i Ariel Jerez (2003): "Violencia y medios de comunicación. Una revisión teórica desde los movimientos sociales". *Documentación Social, revista Estudios Sociales y Sociología Aplicada* (131).
- Sztompka, Piotr (1993): *Sociología del cambio social*. Alianza Editorial, Madrid.
- Tarrow, Sidney (2009): *El poder en movimiento*. Alianza Editorial, Madrid.
- Tilly, Charles (1998): «Conflicto político y cambio social», capítol 1 d'Ibarra, P. i B. Tejerina (eds.), *Los movimientos sociales: transformaciones políticas y cambio cultural*. Trotta, Madrid.
- (2007): *Violencia colectiva*. Hacer, Barcelona.

WEBGRAFIA

- AcampadaBcn: <http://www.acampadadebarcelona.org/>
- CIS: http://www.cis.es/cis/opencm/ES/11_barometros/index.jsp
- Enciclopèdia Catalana: www.diccionari.cat
- Entrevista a Arcadi Oliveres: www.vimeo.com/34052726
- Entrevista a Enric Duran: www.vimeo.com/34187949
- Entrevista a Josep M. Antentas: www.vimeo.com/34801594
- Entrevista a Miren Etxezarreta: www.vimeo.com/36139010